

De kwakzalvers : blyspel

<https://hdl.handle.net/1874/372247>

Dr. J. A. Winkler
N. 478 a

909
D E
K W A K Z A L V E R S ,
B L Y S P E L ,

GEVOLGD NAAR HET FRANSCH, VAN
P I G A U L T - L E B R U N ,

DOOR
P . G . W I T S E N G E Y S B E E K .

Te AMSTELDAM, by
PIETER JOHANNES UYLENBROEK.

M D C C X C V I I I

D. E.

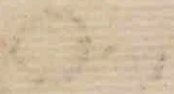
R. W. A. H. & C. O.

1850

NEW YORK

PRINTED

BY

TO THE

LIBRARY OF THE

UNIVERSITY OF

V O O R B E R I C H T.

Hoe gaarne ik de beiden eerste tooneelen van dit stuk, die veelen mogelyk wat te lang zullen voorkomen, had verkort, durfde ik het echter niet wagen, uit vrees van hetzelfde daardoor te verminken, dewyl in meest alle de gezegden, als het ware, de zaaden opgesloten liggen van hetgeen zich in den loop van dit stuk ontwikkelt. Het eenigste, wat ik doen kon, was, de volzinnen zo kort als mogelyk ware te vertalen. Ik zou dus ook, om die zelfde reden, niet gaarne zien dat 'er by de vertoning iets van achterwege gelaten of zogenaamd *gekapt* wierd.

P E R S O O N E N.

DE RECHTER *van Urgel.*

LEONORE, *zyne dochter.*

MARGARETHA, *gouvernante van Leonore.*

ALVAR, *minnaar van Leonore.*

MICHEL, *lieutenant.*

ROBERT,]

DUBREUIL,]

DUVAL,]

LECOURT,]

soldaaten.

} *Fransche krygsgevangenen,*

KARLOS, *kwakzalver.*

EENE WAARDIN.

OFFICIEREN VAN DE HEILIGE BROEDERSCHAP.

SPAANSCHES SOLDAATEN.

BEDIENDEN VAN KARLOS.

Het tooneel is in de Pyreneeën.

D E

K W A K Z A L V E R S ,
B L Y S P E L .

E E R S T E B E D R Y F .

Het tooneel verbeeldt verscheiden ongenaakbare rotsen, die deszelfs geheele breedte beslaan; aan den voet dier rotsen is een waterval, ter wederzyden insgelyks rotsen en heesterstruiken. Ter rechterzyde van den aanschouwer, op den voorgrond, is een spelonk; naby dezelve staan verscheiden boomen, die den ingang verbergen.

E E R S T E T O O N E E L .

ALVAR, LEONORE en MARGARETHA
verschynen op de rotsen ter rechterzyde.

LEONORE, *leunende op den arm van Alvar.*

Laat ons op deze afgelegen plaats afftygen, myn waarde Alvar! en een oogenblik adem halen.

ALVAR, *met haar afkomende.*

Het is waar, wy hebben gelopen...

MARGARETHA.

Als twee gelieven, die geen tyd te verliezen hebben.

LEONORE.

Ik ben uiterst vermoeid.

MARGARETHA.

Het is thans wel tyd daarom te denken!

LEONORE.

Waar denk ik niet om, en wat heb ik niet te vrezen?

ALVAR.

Integendeel, het ſchynt my toe dat alles u moet gerust ſtellen: myne kieſchheid evenaart myne liefde, en uwe deugd. . . .

LEONORE.

Is onder de bewaring der eer. Gy zyt het niet dien ik vrees: gy alleen blyft my overig; ik zou al te ongelukkig zyn, indien ik u konde verdenken.

MARGARETHA.

Maak ſtaat op zyne deugdzaamheid; zelfs by de vrouwen: ik heb kennis van mannen, en ben zyne borg.

LEONORE.

Maar, vrindin! gy ziet en doet alle dingen met eene vrolykheid. . . .

MARGARETHA.

Ik geef u het voorbeeld van vertrouwen en bevallige losheid. Hoe! gy, jong en ſchoon, ſchynt behagen te ſcheppen in droefheid en ſpyt! Kom, kom, de zwaar-
moedigheid neemt zulk eene gedaante niet aan; de ſchoon-
heid is geſchikt voor het vermaak zo wel als voor de
liefde.

liefde. Laat ons het tegenwoordige genieten, laat ons het klagen daar laten, en vivat de vreugd!

LEONORE.

Het tegenwoordige heeft niets vleijends.

MARGARETHA.

Welk een denkbeeld! Ga toch eens na. Eene wandeling met uw' minnaar langs onbeklimbaare rotsen, eene verschrikkelyke vermoeijing, de voeten gekwetst en ontveld: bygevoel, een zeer natuurlyk voorwendfel om den arm van een' beminlyk' jongman te vatten en uit al zyn magt vast te houden, het onuitspreeklyk vermaak van een' gehaaten en hatelyken bruidegom achter zich te laten: is dit alles niet vermakelyk? Kom, kom, gy hebt geen filosofie.

LEONORE.

Is het goed, of is het kwaad?

MARGARETHA.

Wat koelheid! Wat onverschilligheid! En gy, bemint gy?

LEONORE.

Zou ik hier zyn, indien ik niet beminde?

ALVAR.

Bewys my dit dan, myne Leonore!

LEONORE.

Ik volg u: wat kan ik meer doen?

ALVAR.

U niet meer bedroeven over een' stap, die onvermy-

delyk was, die van geen nadelige gevolgen kan wezen, die myn geluk verzekert, en, mischien, het uwe.

MARGARETHA.

Hy heeft gelyk. Denkt gy dat het aangenaam voor hem is, u, zonder ophouden, te horen zuchten en klagen?

LEONORE.

Denkt gy dat een meisje, dat eerbied voor zichzelf heeft, ná het overtreden haarer pligten, die nog op eene onvergeeflyke wyze kan verachten?

ALVAR.

: Berouwt u hetgeen gy om my gedaan hebt?

LEONORE.

Ik weet niet; maar. . . .

MARGARETHA.

Maar... maar... Herhalen wy de omstandigheden van de roman, en zien wy of wy ons anders konden gedragen. Uw vader, rechter van Urgel, wil u doen trouwen, met iemand die hem gelykt, dat is met een' gierigen, knorrigen en inhaligen gryzaart. Gy wankelt tusschen de gehoorzaamheid en den afkeer, dien een man van dezen stempel u noodwendig moet inboezemen. Alvar doet zich op: hy heeft alle de voordeelen voor zich, die de natuur den anderen geweigerd, of eene groote halve eeuw hem ontnomen heeft. Gy beiden, jong, gevoelig, moest elkander behagen en beminnen; het vastgestelde huwelyk maakt u mistroostig: om het ten minsten te vertragen, veinst Leonore zich ziek. Getroffen door uwe smarten, en bereid om u te helpen, zie ik slechts

één

één middel om u uit de verlegenheid te redden: het is haar te doen sterven. Terwyl de rechter zyne bediening waarneemt, leg ik zyne oude stevels in een doodkist, en laat u de kleine tuindeur uitgaan, die naar buiten de stad leidt. Papa komt te rug, ik schrei, ik klaag, deel hem het rampzalig nieuws mede: hy wordt wanhopig, hy wil zyne dochter wederzien, en, volgens het gebruik, haar voor de laatste maal omhelzen: ik hou hem tegen, stoot hem te rug, en toon hem het gevaar, waaraan een overmaat van gevoel, op zyn jaaren, hem blootstellen zou: hy laat zich door my gezeggen; eindelyk, terwyl hy wanhopig achter uwe lykstatie gaat, ontsnap ik op myn beurt, om te zien wat 'er van u geworden is, en ik vind u by Alvar, die weet dat een meisje van uw' staat niet over de Pyreneën wandelt zonder leidsman, en die u by zyne tante brengt, eene deugdzaame toegevende vrouw: daar zult gy blyven totdat het ons behaagt u te doen opstaan van den dooden; hetwelk wy zullen doen zodra de rechter zyne dwaasheid zal bespeurd hebben. Gy zult toestemmen, seniora! dat 'er in dit alles niets, dan hetgeen zeer eenvoudig en zeer natuurlyk is, plaats heeft.

LEONORE.

Van een' vader weg te lopen! . . .

MARGARETHA.

Men heeft 'er u toe genoodzaakt.

LEONORE.

Met een' man te reizen, die myn echtgenoot niet is! . . .

MARGARETHA.

Maar die het welhaast wezen zal, zo gy niet wispelturig zyt.

LEONORE.

Myn' vader te bedroeven door deze gewaande dood!...

MARGARETHA.

ô Welke redenen! Zoudt gy hem liever wezenlyk bedroeven? — Laat ons te rug keren, trouw uw' bejaarden minnar, en weldra na de bruiloft zal men u in perfoon begraven. Kom, gaan wy.

LEONORE.

ô Neen! neen!

ALVAR.

Men moet nogthans één party kiezen.

LEONORE.

Houden wy ons aan die, welke wy het eerst gekozen hebben.

MARGARETHA.

Ha! daar zyd wy! het hart spreekt eindelyk, en daaraan moet men gehoor geven. Volg dan het ontwerp dat gy gevormd hebt, zonder vrees, zonder angst.

LEONORE.

Ach! zonder angst, vrindin!

MARGARETHA.

Wel nu, met angst, zo gy wilt; maar laat u gezegen, en schik u een weinig naar de omstandigheden: help u zelve, en de liefde zal u helpen.

LEO.

LEONORE.

Welk eene gelukkige geëartheid!

ALVAR.

En heeft zy geen gelyk? Waarom zich harsfenschimmen te scheppen, om het vermaak te hebben van die te bestryden?

MARGARETHA.

Waarachtig! indien ik haar geleck, zou ik geen kwartieruurs leven; ik zou my de buuren verbeelden, die uwe vlugt bespeurd hebben, en die overal bekend maken; een' vertoornden vader, die my voor zyn rechtbank daagt, en, rechter en party in deze zaak, my ik weet niet waar zendt, op de galeijen mischien; voeg hierby hoe de heilige inquisitie, gehoond door deze nieuwe foort van lykstatie, schreeuwt over Godslastering, heiligchennis. . . . Gy lagcht! Wywater op laarzen! het is zeer ernstig; en, eindelyk, hoe de kerkelyke justitie, myn persoon aan de waereldlyke justitie betwist, en beiden werken om my buiten staat te stellen, om my ooit weder met eenige listen in te laten, is het vermakelyk tafereel, dat my onöphoudelyk zou volgen, indien de gewoonte, om met alles te lagchen my niet even gevoelloos maakte voor het verdriet, als voor de sombere denkbeelden die het veröorzaken. Maar al genoeg gesnapt; vaart wel, beminlyke jonge lieden! ik ga naar papa, om gelukkiger omstandigheden te doen ontstaan, of voor het minst voordeel te trekken uit die welken zich zullen opdoen.

LEO-

LEONORE.

Hoe! vrindin! gy verlaat my?

MARGARETHA.

Kan ik langer afwezig blyven, zonder my bloot te stellen aan duizend ondervragingen, die misschien eindigen zouden met my verlegen te maken: het is het kortste en zekerste dat ik u met de anderen ga beschrijven.

LEONORE.

Dit alles is zeer goed; maar de welvoeglykheid...

MARGARETHA.

De dooden zyn 'er vry van.

Stil, tegen Alvar.

Houd u hier niet langer op.

ALVAR.

Neen, toch niet: wy gaan op het oogenblik.

MARGARETHA.

Ik hou niet van afgelegen hoeken, en deze kan gevaarlyk zyn.

ALVAR.

Hoe! gy zoudt kunnen denken?...

MARGARETHA.

Ik denk aan niets; maar ik voorzie alles. Ik dood u ook door myn eigen gezag, en ik verbied u op te staan zonder myn bevel.

Heengaande.

Vollstrekt geen opstanding, verstaat gy, mynheer Alvar!

TWEEDE TOONEEL.

ALVAR, LEONORE.

ALVAR.

Die lieve vrouw! welk een goed hart!

LEONORE.

Zy wil my tegen myn' toestand verharden: ik geef my over; doch myne liefde belet niet dat ik de gevaa- ren, die my omringen, gevoel. Ieder stap maakt myn' staat nog verschrikkelyker. Wy gaan naar uwe tante: wat zal zy van my denken? hoe zal ik voor haare oogen durven verschynen?

ALVAR.

Myne tante is jong en gevoelig geweest; haar jeugd is voorby; doch haar hart is hetzelfde gebleven, en zy zal u ontfangen als een geschenk, dat de liefde aan de vrindschap doet.

LEONORE.

Het is hard de toegevendheid in te roepen; het is nog harder die nodig te hebben. Doch laten wy deze denk- beelden daar, die u mistroostig maken: ik wil u ook niet meer bedroeven door myne smart; ten anderen, myne aanmerkingen zyn nutteloos, vermits wy geen keus hebben.

ALVAR.

Myne tante zal u op het eerste gezicht behagen; haare oprechtheid en openhartigheid zal u vertrouwen inboeze- men.

men. Het afgelegen huis, hetwelk zy sedert lang be-
woont, verzekert ons geheim, en gy zult niet uit deze
eerwaardige schuilplaats vertrekken, dan om my den
dierbaaren naam van echtgenoot te geven.

LEONORE.

Ach! dit is het éénigste het welk, zelfs in uwe oogen,
de onberadenheid van myn gedrag kan uitwischen. Gy
zult 'er my niet voor straffen, myn waarde Alvar! niet
waar? gy zult 'er my niet voor straffen?

ALVAR.

U straffen, omdat gy u door my liet overreden! om
dat gy my uw vertrouwen geschonken hebt!....

LEONORE.

En myne liefde.

ALVAR.

Neen, dit hart zal geen begeerte gevoelen, waarvan
gy het voorwerp niet zyt, geen genot dat zich niet tot u
bepaalt: ik zweer het by. . . .

Teder.

By u-zelve, die my het dierbaarste zyt.

LEONORE.

Ach, myn vriend! gy stelt my gerust; myne vrees ver-
dwynt voor uwe stem: ik gevoel eene kalmte, die ik
geen hoop had buiten het vaderlyk huis te zullen smaken;
maar nog eens, laten wy dit alles daar, ik zie in u
myn' vriend, myn' minnaar, myn' echtgenoot: uwe tante
zal de myne zyn; haasten wy ons om by haar te komen.

AL-

ALVAR.

Naauwelyks zult gy in haare armen wezen, of ik keer te rug naar Urgel, alwaar ik alle gelegenheden zal aangrypen die ons beiden van dienst kunnen zyn.

LEONORE *doet met moeite een' stap.*

Indedaad, myne voeten zyn in een' verschrikkelyken toestand; en nog een myl af te leggen over harde en ongelyke steenen!

ALVAR.

Ik zal u helpen, u ondersteunen; ik zal u dragen, zo het wezen moet.

LEONORE.

Ik hoop ten minsten dat ons niemand ontmoeten zal.

ALVAR.

Wie toch?

LEONORE.

Hoe weet ik het? Misschien een troep Franschen.

ALVAR.

Bedenk toch dat hunne voorposten tien mylen van hier zyn, dat wy landwaart ingaan, en dat het onmogelyk is dat de Franschen. . . .

LEONORE.

Maar myn Hemel! vindt men hen niet overal?

ALVAR.

Het Spaansche leger scheidt ons van hen af.

LEONORE.

Nu, goed; maar ik ben toch niet gerust: indien struikrovers, dieven. . .

B

AL

ALVAR.

Wat zouden zy hier zoeken? Deze rotsen worden van niemand bezocht; ten anderen, ik heb myne pistoolen.

LEONORE.

Spreek my daarvan niet, bid ik u: het enkele denkbeeld van een gevecht zou my indedaad doen sterven. Maar wy verliezen een' kostbaaren tyd: wy zullen al wandelende spreken. Geef my uw' arm: ondanks de boerteryën van myne gouvernante, moet ik my waarlyk ondersteunen, en wel noodzakelyk.

ALVAR.

En my wél vasthouden: dit helpt by uitstek.

LEONORE, *glimlagchende.*

Denkt gy dat?

Zy bespeurt een' Franschman, trekt Alvar naar den kant van de spelonk, en schreeuwt zeer ontsteld:

Ach, myn vriend!

DERDE TOONEEL.

ALVAR, LEONORE; ROBERT, MICHEL, DUBREUIL, LECOURT en DUVAL, *verschynen na elkander aan de linkerzyde des tooneels, op de rotsen in het verschiets.*

ALVAR.

Wat deert u?

LEO.

LEONORE.

Een soldaat... twee... drie!...

ALVAR.

Het zyn Franschen. Hoe hebben zy tot hier doorgedrongen?...

LEONORE.

Wat lot moet ik verwachten!

ALVAR.

Zy zyn edelmoedig; ten anderen, zy voeren geen oorlog tegen de vrouwen.

LEONORE.

Maar men zegt dat zy 'er veel van houden.

ALVAR.

Maar zy weten haar ook te eerbiedigen.

LEONORE.

Zie hier een spelonk, die het geval ons aanbiedt: onttrekken wy ons aan het ongeluk dat ons dreigt.

ALVAR.

Dit is het voorzichtigste dat wy doen kunnen.

LEONORE, *met Alvar in de spelonk gaande.*

De Hemel bescherme ons!

VIERDE TOONEEL.

ROBERT, MICHEL, DUBREUIL, DUVAL,
LECOURT.MICHEL, *half zegt.*

Voorzichtig toch, Robert! laten wy ons niet onbedachtzaam blootstellen.

ROBERT.

Ik doe patrouille; ik zal eens rondsnuffelen. Ha! zie hier een lief plaatsje, een boschje, alwaar wy mischien de hitte kunnen laten voorby gaan, en ons verbergen tot de nacht. 'Er blyft niets meer over dan te zien of de een of andere Spanjaard ook dezelfde begeerte gekregen heeft.

MICHEL.

Blyf; ik zal 'er my van verzekeren.

ROBERT.

Ik ben vooruit, lieutenant! en ik heb niet meer dan een' sprong te doen...

MICHEL.

Overal, waar gevaar is, heb ik het recht u vooruit te gaan: myn pligt gebiedt het my, en ik zal dien getrouw zyn, zowel als de vriendschap. Wacht my hier, ik begeer het.

Hij klimt met voorzorg af.

ROBERT.

Altoos moedig!

DUBREUIL.

Altoos goed!

ROBERT.

Altoos gereed zich voor ons op te offeren!

DUBREUIL.

En wy ons voor hem!

ROBERT.

Op myne eer! dit is wel het minst.

MICHEL, *na overal rondgezien te hebben, roept:*

Water, myn vrienden! water!

Hy drinkt gretig.

DE ANDEREN.

Water! water!

Zy komen schielyk beneden en drinken.

MICHEL.

De Hemel zy gedankt! zonder deze bron waren wy van dorst gestorven.

DUBREUIL.

In een oogenblik als dit, geldt dit water den besten; Spaanschen wyn.

ROBERT.

Dat is niet vast, kameraad! maar men neemt wat men vindt.

MICHEL.

Dit oord schynt my geheel en al woest; geen reiziger komt hier om uit te rusten; ik zie geen spoor in het zand. . . .

ROBERT.

Ja, woest, volstrekt woest, licutenant! wy konden niet beter vinden.

MICHEL.

Nemen wy ondertusfchen de voorzorgen die de voorzichtigheid eischt. Een van ons moet op de hoogste van deze rotsen klimmen, en nauwkeurig acht geven dat wy niet verrast worden.

LECOURT.

Ik ga 'er heen, lieutenant!

MICHEL.

Over een uur, ten naasten by, zal men u aflossen.

ROBERT.

Waarachtig! ik kan niet meer. Een marsch van twaalf uren, zonder rust, zonder voedsel...

DUVAL.

Zonder wapenen.

ROBERT.

Zonder geld; en God weet waar wy nog wat krygen zullen!

DUBREUIL.

Niet eens een wilde vrucht om onze uitgeputte krachten te herstellen!

MICHEL.

Vervolgen wy tot het einde. Het vernuft der Franschen befiert deze onderneming. Wy hebben willen vlugten, en wy zyn gevlugt; wy vreesden ontdekt te worden, en iemand heeft ons gezien; de honger begint zich te doen gevoelen, verliezen wy geen moed: wy zullen deze nacht welligt eene hut ontmoeten, waar de armoede gastvry zal zyn.

DUBREUIL.

Als men gewaar wordt dat wy krygsgevangenen zyn...

MICHEL.

Als de vooroordeelen de natuur niet verfmoren, vindt de ongelukkige overal broeders.

RO-

ROBERT.

Het geen gy daar zegt, lieutenant! is zeer wysgeerig en zeer schoon; maar sedert lang is de natuur stom in Spanje, en de vooordeelen hebben haar ryk ingenomen.

MICHEL.

Myn vriend! wy hebben slechts een' gevoelig' mensch nodig, die brood heeft; en dien zullen wy vinden; ten anderen, de vryheid zou wel een geringe zaak moeten zyn, indien men niet besluiten kon haar voor eenige kleine opofferingen te kopen.

ROBERT.

Maar men moet leven om haar te kunnen genieten.

DUBREUIL.

Stil! de lieutenant heeft gelyk.

ROBERT.

Nu, ik weet wel dat hy gelyk heeft; maar ik hou veel van in de toekomst te zien: dit heeft my altoos wegens het tegenwoordige getroost. Wy zullen hier het overige van den dag doorbrengen, ons avondmaal houden by een' gevoelig' mensch, die brood, en misfchien een stuk spek heeft. Wat zullen wy daarna doen?

MICHEL.

Ons weder op weg begeven.

ROBERT.

Waarheen?

MICHEL.

Naar het Fransche leger.

ROBERT.

Nu, ja, dat is goed; maar op wat wyze?

MICHEL, *ongeduldig.*

Wel, vervloekt! zo als wy kunnen.

ROBERT.

Ik heb weleer op de hooge school eene aardrykskundige handleiding gemaakt...

MICHEL, *glimlaghende.*

Ja, gy zyt zeer geleerd; maar gy weet nog geen middagmaal te ontberen.

ROBERT.

Laat my toch uitspreken. Ik heb eene aardrykskundige handleiding gemaakt, en volgens myne waarnemingen moeten wy op den landweg van Aguilar zyn, bepaald aan den eenen kant door overstroomde wegen, en aan den anderen door rotsen, welker punten de wolken bereiken: wy kunnen uit deze engte niet geraken, dan met de kleine stad Urgel door te trekken.

MICHEL.

Wel nu, wy zullen deze nacht dit doen.

ROBERT.

En zo wy daar eene vyandelyke bezetting vinden?

MICHEL.

Dan zullen wy op den schildwacht aanvallen, hem verworgen; wy zullen de wacht overrompelen, hen allen vermoorden, en...

ROBERT.

Waarmede?

MICHEL.

Met hunne eigen wapenen; en wy zullen uit dit vlek vertrekken, na alles de ooren afgehakt te hebben, wat ons wederstand heeft willen bieden.

ROBERT.

Eene heerlyke ontknoping!

MICHEL.

Eene ontknoping op de Fransche wyze.

DUBREUIL.

Zie hier een spelonk die redelyk diep schynt.

ROBERT.

Laat ons 'er ingaan. Wy zullen 'er koelder en zekerder zyn dan hier,

MICHEL.

Gaan wy 'er in, goed!

ROBERT.

Laten wy 'er wat slapen, zo wy kunnen, en by onze ontwaking zullen wy zeggen met het spreekwoord: Wie slaapt eet.

Hy gaat met Duval in de spelonk.

MICHEL, *naar de zon ziende.*

Ten naastenby nog zes uuren dag.

DUBREUIL.

Dat is nog zes uuren ongeduld en ongerustheid.

MICHEL.

Neen, myn vriend! zes uuren rust. Wy hebben wel op het slagveld gescapen; wy zullen ons nog beter in dit hol bevinden.

26 DE KWAKZALVERS,
VYFDE TOONEEL.

DE VORIGEN; DUVAL en ROBERT,
LEONORE voortsleepende; ALVAR aan
den ingang der spelonk.

ROBERT.

Eene vrouw, myne vrienden! eene vrouw!

LEONORE.

Laat my los, bid ik u, laat my los!

DUBREUIL.

Zy is schoon.

ROBERT.

Wat? schoon? . . . zy is bekoorlyk.

*Hy neemt haar by de hand; Alvar maakt eene
beweging van woede, trekt een pistool, die hy
weder in zyn' zak steekt, terwyl Michel
het volgende zegt:*

MICHEL.

Myne vrienden! houdt op. Deze vrouw is alleen in
deze woestyn: eene reden te meer om haar te ontzien;
mischien is zy ongelukkig: wy moeten haar beklagen en
vertroosten. Franschen maken geen misbruik van de
zwakheid en het ongeluk.

ALVAR, naderende.

Neen, waardige Franschen! gy zult geen misbruik
maken van onzen toestand.

Lecourt, Alvar ziende, klimt schielyk af.

MICHEL.

Wy zyn 'er niet bekwaam toe, Maar waart gy beiden alleen in deze spelonk?

ALVAR.

Alleen.

ROBERT.

Dan is het wel.

ALVAR.

Gy ziet een jong meisje van Urgel, dat de vervolging van een' onrechtvaardigen vader ontvlugt; ik geleid haar by eene bloedverwante, één myl van hier.

MICHEL.

Gy ziet hier Franschen, die voor hunne vryheid strenden; het verraad heeft hen in ketenen geslagen, en zy verbreken hunne kluisters, uit liefde tot de vryheid.

ALVAR.

Mogt het u gelukken, braave soldaaten! Vervolgt gy uw' weg, wy zullen den onzen hernemen.

ROBERT.

Toch niet, als het u belieft; gy zult by ons blyven; om reden.

MICHEL.

Wy zyn Franschen, en gy zyt Spanjaarden: eene onbescheidenheid. . .

ALVAR.

Deugd is overal deugd. 'Er zyn overal menschen, die mededogen met het ongeluk hebben.

MI-

MICHEL.

Jongeling! uw ouderdom is die der openhartigheid, en ik acht u niet in staat om te veinzen. Ondertuschen weet gy ons geheim, en zo wy u laten vertrekken is ons lot in uwe handen

ROBERT, DUBREUIL, DUVAL, LECOURT.

Neen, neen, zy zullen niet vertrekken!

LEONORE.

Om 's Hemels wil! hebt mededogen met ons!

ALVAR.

Zie den verschrikkelyken toestand, waarin gy haar stort.

LEONORE, *tegen Michel.*

Ik schaam my niet uwe kniën te omhelzen. Spaar eene ongelukkige, die gy niet behoeft te vrezen, en die gy rampzalig maken wilt.

DUBREUIL.

Wat is zy bevallig in haare droefheid!

MICHEL, *ernstig, tegen Dubreuil.*

Franschman! welk een denkbeeld bezielt u dit oogenblik?

LEONORE, *befchroomd.*

Deze jongman is myn minnaar.

ROBERT.

Dit spreekt van zelve.

LEONORE.

Zo gy my van hem afrukt, beneemt gy my meer dan het leven.

AL-

ALVAR.

En het is ons van elkander rukken, als gy ons dwingt u te verzellen: haare zwakheid, haare droefheid veroorloven haar niet u te volgen.

LEONORE.

Laat u bewegen door de tederste en ongelukkigste gelieven. Wy hebben genoeg aan onze rampen, zonder dat wy de uwen nog zouden vermeerderen.

MICHEL.

Zo wel als gy, vlugtende en ongelukkig, zyn wy niet in staat om vrees in te boezemen. Herstel u, myn kind! wy zyn ook gevoelig, en wy kennen geen vyanden dan die, welke de wapens in de hand hebben.

LEONORE.

Wy mogen dus vertrekken?

ROBERT.

Neen, zeker niet.

MICHEL.

Gy treft my, ik beken het; intusfchen zal ik myne makkers niets raden dan het geen de voorzichtigheid gebiedt. Keert te rug in de spelonk, wy zullen overleggen.

ROBERT.

Ja, overleggen, overleggen.

DUBREUIL.

'Er in, 'er in.

ALVAR, *tegen Michel.*

Het ongeluk boezemt wantrouwen in, en ik beklaag my niet dat gy dit omtrent my voedt. Ik geloof nogthans
eenig

eenig recht op uwe achting te hebben, en gy zult 'er over oordeelen: ken my. Tot hiertoe heb ik de middelen van bevrediging aangewend, de éénigen die met myne geëartheid overéenkomen.

Hy toont zyne pistoolen.

Ondertusfchen zie hier de wapenen, die uwe beraadflaging zouden kunnen verkorten, en my meester van myn lot maken; ik geef ze u als een onderpand van myn vertrouwen, en omdat zy u van meer nut zullen zyn dan my. Raadpleegt nu, en misbruikt myn vertrouwen, zo gy durft.

Hy geeft Leonore de hand, om haar weder in de spelonk te geleiden.

MICHEL, *hen tegenhoudende.*

Alles is beflischt, alles is beoordeeld. Deze trek bewyst uwe oprechtheid, en met vermaak wil ik die erkennen.

ROBERT, *stil, tegen Michel.*

Geen gekheid, lieutenant! deze zou bezwaarlyk te herstellen zyn.

MICHEL.

Die jongeling is boven alle achterdocht.

ROBERT.

Ondervraag hem ten minsten wegens dit oord: zyne wyze van antwoorden kan ons nog meer opheldering geven omtrent zyne oprechtheid.

MICHEL.

Goed.

Tegen Alvar.

Waar zyn wy?

ALVAR.

Op den weg van Aguilar.

ROBERT, *stil.*

Ik heb my niet bedrogen.

MICHEL.

Hoe kunnen wy daar af geraken?

ALVAR.

Door de stad Urgel.

MICHEL.

Op geen andere wyze?

ALVAR.

Neen.

ROBERT.

Hy zegt de waarheid.

MICHEL.

Is 'er krygsvolk in deze stad?

ALVAR.

Een geheel regiment infanterie.

ROBERT, *tegen Michel.*

Zullen wy het gantsche regiment de ooren afhakken?

MICHEL.

Vervloekt noodlot! zo wy ten minsten maar gewapend waren!

ALVAR.

Wat kunnen vyf mannen? . . .

MI-

MICHEL.

Zich een' doortogt banen, of sterven.

ALVAR.

'Er is gedurig beweging onder het krygsvolk: dit regiment kan dezen avond of morgen vertrekken.

ROBERT.

Ja; maar het kan 'er ook een maand blyven.

ALVAR.

Deze spelonk biedt u eene genoegzaam zekere schnilplaats: blyft daar tot dat gy u met eenige zekerheid weder op weg kunt begeven.

ROBERT.

Ik bemerk dat de burger gegeten heeft.

ALVAR.

Ik versta u, mynheer Franschman! ziedaar myne beurs: zy is ligt; maar ik bied haar u met een goed hart aan: dat dit klein geschenk u niet vernedere.

Glimlagchende.

Wy moeten onze krygsgevangenen voeden. Van deze rots zult gy een' kleinen gelyken weg ontdekken, beplant met boomen, die een stulp voor het gezicht verbergen; alwaar de muilzeldryvers somtyds pleisteren: daar zult gy wel voorraad vinden.

ROBERT, *zyn' rok en hoed in de spelonk werpende, neemt de beurs en de pistoolen.*

Ik ga, ik vlieg en kom te rug.

Z E S

ZESDE TOONEEL.

DE VORIGEN, *behalven* ROBERT.MICHEL, *Alvar de hand gevende.*

Jongeling! gy hebt myne achting verworven; en myne makkers delen ongetwyfeld in myn vertrouwen en gerustheid. Ik geloof niet dat iemand zich tegen uw vertrek verzet.

LECOURT, DUVAL, DUBREUIL.

Neen, niemand, niemand.

ALVAR.

Vaart wel, braave lieden! weest gelukkig: ik geloof dat gy het verdient te zyn. Laat vooral uwe ongerustheid varen: de Franschen hebben vrienden aan de grenzen: sedert men hen recht heeft leren kennen, heeft men hen leren beminnen.

Hy geeft den arm aan Leonore, en klimt met haar op de rotsen; zy vertrekken naar de linkerzyde.

ZEVENDE TOONEEL.

MICHEL, DUVAL, DUBREUIL, LECOURT.

MICHEL.

Myne vrienden! ik bedank u.

C

D-V

DUBREUIL.

Waar voor, lieutenant?

MICHEL.

Dat gy my gelegenheid gegeven hebt u nog meer te waarderen. Gy hebt de welvoeglykheid en de schoonheid ontzien; gy hebt een vernederend wantrouwen verworpen; gy hebt in dezen jongeling de deugden vereerd, die hy met u gemeen heeft, en uw beleid en bedaardheid hebben hem tot uw' vrind gemaakt. Zo is de Fransche soldaat, dapper in het veld, anders overal goed en medelydend, hy dwingt zelf zyne vyanden hem recht te doen.

DUBREUIL.

Indedaad, wat zouden wy met deze jonge lieden gedaan hebben?

MICHEL.

Hen tot slachtoffers gemaakt van eene kinderachtige vrees. Deze jongeling heeft my aansonds tot zyn voordeel ingenomen, en myn voorgévoel heeft my nooit bedrogen. Hy is een Spanjaard, wy zyn Franschen; wat zegt het! goede harten zyn in alle landen: overal waar zy elkander aantreffen, verblyden en veréénigen zy zich met elkander.

Men hoort verscheiden pistoolschooten van de rechterzyde.

Wat hoor ik? Zou men Robert aanvallen? Laat ons gaan zien.

Men hoort een' tweeden schoot.

DUBREUIL, *boven op de rotsen kruipende.*

Het is niets, het is niets! Daar is hy alleen met drie zwaarbeladen muilezels.

MICHEL.

Het zyn toch geen muilezels die geschoten hebben?

DUBREUIL.

Dat is het zelfde; maar ik zie niemant.

MICHEL.

Kort, is hy alleen?

DUBREUIL.

Alleen; hy neemt de muilezels en leidt hen naar dezen kant.

MICHEL.

Ho! wat dat betreft, dat betrouw ik hem wel toe.

DUBREUIL.

Daar is hy belet door een' modderpoel: hy bindt de drie beesten aan een' boom, en nadert stoutmoedig met een ontzagehelyk valies op zyn' schouder.

MICHEL.

Indedaad, daar is hy.

A G T S T E T O O N N E E L.

DE VORIGEN, ROBERT.

MICHEL.

W el, myn vrind! zyt gy niet gekwetst?

ROBERT.

Zy hebben gelopen als schurken.

MICHEL.

Wie?

ROBERT.

Zy, die de vorige eigenaars van onze drie muilezels aanvielen.

MICHEL.

Onze drie muilezels?

ROBERT.

Zonder twyfel; is alles wat men in een vyandlyk land vindt geen goede prys? Ik ben op het eerste gerucht toegeschoten, met een pistool in ieder hand; de aanvallers geloofden dat 'er hulp voor de aangevallenen kwam, en dezen dachten dat 'er versterking voor de eersten toespiong: alles nam de vlugt, en ik ben meester van het slagveld gebleven.

Hy werpt het valies op den grond.

Maar laat ons een klein lystje maken van dit staaltje onzer eigendommen Lecourt! houd een oog op onze beesten, myn vriend! zo 'er een liefhebber kwam. . . .

LECOURT.

Ik zal hen niet uit het gezicht verliezen.

ROBERT.

In alle geval heb ik nog twee dingen in acht te nemen. Het is niet genoeg te overwinnen: men moet zyne overwinningen weten te verzekeren. Dierhalven laat ons zien wat wy hebben.

Hy

*Hy opent het valies, zyne makkers ledigen
het met hem.*

Een rood lint, een groen lint, een bont lint, voorts
een gouden en een zilveren kwispedor.

MICHEL.

Duivelsch! dit belooft wat!

ROBERT.

Ik geloof het wel! het is vast de toefel van den een'
of anderen kleinen grande van Spanje... Een rol van
grys linnen! . . . wat duivel is daar in?

Hy opent de rol en leest:

ALLE ONGENEESSELYKE KWAALLEN

GENEEST DON KARLOS IN DEN GROND;

DE ROEM, DIEN ZULKS HEM DEED BEHALEN,

WEËRGALMT DOOR 'T GANTSCHÉ WAERELDROND.

Ik had reeds een' aangenaamen droom, de ontwaking
is niet vrolyk. Loop, het is zekerlyk het uithangbord
van een' kwakzalver, in slechte vaerzen opgesteld, om
de zaak meer gewigt by te zetten.

MICHEL.

Het merkwaardigste is de zeldzaame zedigheit van den
dokter.

ROBERT.

Opgeblazen als een geneesheer; ook is het één ge-
flacht; zy gelyken allen elkander op een hair... Een bun-
del papieren? Die moeten wy zien; zo het eens brief-
jes aan toonder waren! . . .

MICHEL, *glimlagchende.*

ô! Zonder twyfel, een geheel riem briefjes aan toonder.

ROBERT, *bladerende.*

„ Certifikaat van goed gedrag, van den rechter van
„ Aguilar, getekend gisteren. — De hond van de
„ prinses van Asturië genezen van een gezwel *ad sero-*
„ *tum.* — De eerwaardige vaders Jakobynen van Se-
„ vilie genezen van de heete koorts, en eene ontsteking
„ in de hersenen. — Eene zangster van Madrid ge-
„ nezen van” . . .

MICHEL.

Kom, laat die zotternyën maar blyven. Gy zoudt mor-
gen nog niet gedaan hebben.

ROBERT.

Zo gy wilt; wy zullen het overige op een' anderen
tyd zien. Zie hier het waare, het voornaamste, het beste;
een kleed met goud belegd, een ander beladen met zil-
ver. Het is een goudmyn, dit valies. Nieuwe livereijen,
ligt gegalonneerd; maar het is toch echt.

*Hy wryft het boordfel met zyne vingers
en beruikt dezelve.*

ô Die schelm! ô die dief!

MICHEL.

Wel nu, wat deert u toch?

ROBERT.

Het is alles valsch; valsch als de medecyn: myn hand
stinkt naar koper, dat de stank my de keel uitkomt. Met dit
nit te branden, zouden wy elk voor tien pistoolen gehad heb-
ben.

ben. Ô Die schelm! zo ten minsten zyne beurs nog in het valies ware! . . . Pillen voor de vallende ziekte: het is voortreflyk! Pillen voor de jigt, die. . . Pillen en nog eens pillen, en zie daar alles. Dat u de duivel hale en nog eens hale, hond van een' kwakzalver!

LE COURT, *lagchende.*

Een schoone prys! ha! ha! ha!

DUVAL.

Een heerlyke vond! ha! ha! ha!

DUBREUIL.

Het is een goudmyn, dit valies! ha! ha! ha!

Alle vier schateren van lagchen.

ROBERT.

Gy hebt goed lagchen; al myn moeite is niet verloren, en dit vertroost my. De drie muilezels zyn hun geld waardig: groot, welgemaakt, hoog van kop. . .

MICHEL, *glimlagchende.*

Pas maar op dat de muilezels ook niet valsch zyn,

ROBERT, *zich voor het hoofd slaande en opspringende.*

Ik heb het gevonden! ik heb het gevonden!

DUBREUIL.

De goudmyn?

ROBERT.

Ik heb het gevonden, zeg ik u! Vivat Robert! Vivat de lieden van verstand!

MICHEL.

Ik geloof dat hy zot wordt. Wat hebt gy toch gevonden?

ROBERT. Een middel om ons uit de verlegenheid te redden. Hoe! gy lagcht! gy spot!... Vernedert u voor het verheven denkbeeld dat ik u zal mededelen.

MICHEL.

Wat is het? Laat zien.

ROBERT, tegen *Michel*.

Gy zult een effen gezicht trekken, mild zyn met spreuken en grondregels; dit alles komt niet te pas: volg de noodzakelykheid; laat ons komedie spelen, en ons uit den slechten toestand, waarin wy ons bevinden, redden, zonder tegen een geheel regiment te vechten, en zonder ons te laten affneren.

MICHEL.

Hoe zo?

ROBERT.

Ik trek het pak van den doktor aan, en gylieden de klederen van zyne bedienden; ik ryd op den besten muilezel, en gy dryft de anderen voor u heen; wy komen gerust te Urgel binnen, wy gaan in de beste herberg: goede wyn, lekker eeten, groote nitstalling, dit geeft krediet; wy vermoorden de zieken, maken de gezonden ziek, steken de piasters van beiden in den zak, en brengen ons nog verder, met behulp der certifikaaten van den doktor.

MICHEL.

Gy zult u doktor maken?

ROBERT.

Zo goed als een ander: het is de gemakkelykste zaak van de waereld.

MI-

MICHEL.

Ik kan het niet vergeten; gy doktor!

ROBERT.

Wel, zonder twyfel. Onbeschaamdheid en een groote naam, ziedaar den grond van de geneeskunst.

MICHEL.

Gy hebt het vreeslyk tegen de fakulteit; nogthans als gy ziek zyt. . .

ROBERT

Het is met my als met de geenen die de vrouwen kennen, en ze toch niet kunnen misfen.

DUBREUIL.

Laten wy de vrouwen voor het tegenwoordige daar, en keren wy weder tot onze zaaken. Gy zyt dan doktor.

MICHEL.

En wy bepalen ons tot de zedige rollen van zyne knechts.

ROBERT.

Dit is een vak dat zyn verdienste heeft; en kan ik ook van u iets anders maken? Verstaat gy Latyn? Kent gy de Griekfche grondwoorden? Kunt gy van pas citeren? een uur lang ernstige wartaal fpreken, en de lieden die u niet verstaan hebben voldaan en verwonderd weg zenden? Ja, gy zult myne knechts zyn, en niets meer dan myne knechts. Laat ons een naauwkeurig onderzoek van onzen buit doen, en ieder een kleed naar zyn lyf nemen.

MICHEL.

Kameraads! wat zegt gy 'er van?

DUBREUIL.

My dunkt het is zekerder dan hier avantuuren af te wachten.

DUVAL en LECOURT.

Dit vinden wy ook.

MICHEL.

Dan is het wel. Mynheer de doktor! wy zyn tot uw' dienst.

*Duval en Lecourt bergen alles weder in het valies.*ROBERT, *op den toon van het treurspel*Daagt op, gy snoevende en vermeete Kastiljaanen!
Ik daag u uit ten sryde: ik wil my 't eerspoor banen;
Ik tart uw legermagt alleen met de artzeny;
Verwoesting en de dood gaan altoos nevens my.MICHEL, *glimlagchende.*

Gy zoudt niet kwaad doen ons bestier de ontdekking van dit zo moorddadig en zéker wapen mede te delen. Het geen onze natuurkundigen vergeefsch zoeken, hebt gy in een oogenblik van vervoering gevonden.

ROBERT.

Uw inval is goed, uitstekend en nieuw vooral. Ja, myne vrienden! dat een bataillon Fransche doktors zich onder de vyanden verspreide, en overal zullen zy wonderen verrichten, zonder kosten en zonder gevaar, en wy zullen des te welvarender zyn. Voor my, ik zie al-

alrede de faam het onsterfelyk graveeryzer aangrypen en myn' naam aan het hoofd van de wrekers der vryheid stellen. Dit denkbeeld maakt my opgetogen, ontgloeit my en maakt my tot een' ander' mensch. Doch verliezen wy niet, gelyk de helden van Homerus, een' kostelyken tyd met overtollige redenen: gaan wy, verwonderen wy, en staan wy toe.

Einde des eersten bedryfs.

T W E E D E B E D R Y F.

Het tooneel verbeeldt een kamer in een herberg, met deuren in het verschiet, en een kabinet ter wederzyden; een disteleerketel, waaronder vuur; kookpan; vyzels; dubbele zeven; flesfen met opschriften; disteleerkolven; pillendoozen, enz.

E E R S T E T O O N E E L.

ROBERT, *zeer ryk en belagchelyk gekleed;*
MICHEL, LECOURT, DUBREUIL,
DUVAL, *in kostelyke livereijen.*

ROBERT.

Ziedaar ons dan in deze stad, die wy niet durfden naderen; wy zyn 'er gerust, bevryd van alle zorgen, en hebben een' schyn van rykdom, die in zekere gevallen alleen een fortuin waardig is.

MICHEL.

Het is waar dat alles tot nu toe volmaakt gelukt is; maar neem u in acht omtrent het geen gy doen zult: eene zothed zou ons nadelig zyn, en gy begaat 'er van tyd tot tyd.

ROBERT.

Nooit in gevallen van aangelegenheid. Op my berust de geheele aanflag: gy zult my, nu behendig, dan diepzinnig, de waardigheden van een bekwaam en ondernemend legerhoofd zien bekleden, beurtelings alle de hulpmiddelen van myne levendige en vruchtbaare verbeelding aanwenden, en de valsche ontwerpen, de onzekere verrichtingen aan de Spaansche generaals zien overlaten.

MICHEL.

Gy belooft veel

ROBERT.

En ik zal alles naarkomen.

MICHEL.

Onthoud dat myne voorzichtigheid, die u somtyds geleid heeft, u hier nutteloos wordt: myne nieuwe waar- digheid belet my in het openbaar te spreken, en ik kan geen raad geven dan in het byzonder.

ROBERT.

Wel, ik geloof dat gy my voor een' schooljongen neemt. Zeg my, wie kan een stout ontwerp zó uitvoeren als hy die het bedacht heeft? Wie kan, als hy, de zwarigheden voorzien, hinderpaalen te boven komen, en zelfs uit een ongeluk onverwachte voordeelen trekken?

MICHEL, *glimlagchende.*

ô De verwaandheid! de verwaandheid!

ROBERT.

Misstaat niet aan een' man van vernuft.

MICHEL.

Als gy?

ROBERT.

Als ik. Doch laten wy dezen gemeenzaamen toon daar, die ons vroeg of laat verraden zou. Neemt allen van dit oogenblik den eerbied in acht die in deze omstandigheid voegt, en

DUBREUIL.

Ho! eerbied! . . .

ROBERT.

Ja, mynheer! eerbied. Gy zyt myn knecht, ik geloof het ten minsten, en ik verzoek u dit wel te onthouden. Door de rollen, welken wy voorhebben te spelen, onder ons wel te beoefenen, zullen wy 'er in het openbaar die volkomenheid en die waarheid aangeven, die de be-googcheling voortbrengen. Wat betekent de ongeregeldheid die in het laboratorium heerscht? Het strekt geenszins tot eer van uwe vlyt noch van uwe bekwaamheid.

Tegen Michel.

Kom aan, mynheer! wat schieliker; gy zyt zo lui als een lakei van een' groot' heer. Dat alles naar evenredigheid geschikt zy, dat alles in het oog lope, tot zelfs het kleinste doosje: leer de geringste zaaken te doen gelden.

Men schikt alles.

MICHEL.

Voorwaar, deze toon voegt hem verwonderlyk.

ROBERT.

Niet waar, lieutenant?

MICHEL.

Lieutenant! ziedaar alreede den man met het hoofd!

ROBERT.

Het komt door de gewoonte.

MICHEL.

Die u verraden zal, ondanks uzelfven.

ROBERT.

Die ten minsten de noodzakelykheid bewyst om ons bestendig in acht te nemen. Dubreuil! Duval! Lecourt! ik veroordeel u alle drie tot het zwygen, uit vrees van verpraten; gy zult niet spreken dan in geval van de uiterste noodzakelykheid; en, volgens het voorschrift van een' wyz' man, zult gy uwe tong zevenmaal in den mond ronddraaijen, eer gy één woord zegt.

DUBREUIL.

In waarheid, mynheer Karlos doet ons veel eer aan.

ROBERT, *tegen Michel.*

Wat u betreft, die nooit uwe bedaardheid verliest, ik maak u myn' albeschik, en gy alleen zult tegen my het woord mogen voeren.

MICHEL, *zeer ernstig.*

Mynheer de doktor! ik zal dezen voorrang trachten te verdienen.

ROBERT.

Zo is het goed, myn vriend! dit is de toon die u voegt; ik ben vry wel voldaan over dit begin: het zal wel gaan.

MI-

MICHEL.

Uw laboratorium is in orde. Hebt gy ons iets te bevelen?

ROBERT.

Leest zorgvuldig de opschriften, prent ze allen wel in uw geheugen, en als ik u iets vraag, moet gy het op het oogenblik weten te vinden. Het is altoos goed bedreven te schynen in zyn beroep, zelfs wanneer men niet eens weet wat men doet.

MICHEL.

De helm begint te lopen: moet men den voorlegger 'er onder plaatsfen?

ROBERT.

Wel, zonder twyfel; dit moest alrede gedaan zyn; men moet ook alles zeggen. Draagt zorg dat 'er geen droppel storte: ik heb 'er twaalf flesfen Madera wyn ingedaan.

DUBREUIL.

Madera wyn?

ROBERT.

Wees onbezorgd: 'er zyn nog honderd flesfen in den kelder; dezen zullen ons een' uitmuntenden brandewyn bezorgen, zeer geschikt om de kwaade morgendampen te verdryven.

MICHEL.

Mynheer denkt op alles.

ROBERT.

Als de brandewyn gereed is, moet gy een pak kamfer op zyde leggen, enkel uit vertooning.

MICHEL.

Wil mynheer Karlos ook de heekunst beëfenen?

ROBERT.

De Hemel beware my! de chirurgie is eene eerwaardige kunst, op zekere gronden gevestigd; ik heb voor haar den hoogsten eerbied, het mishage myne medebroeders de doktors niet.

MICHEL.

Ik hoor iemand.

ROBERT.

Op uw posten; geeft acht op hetgeen gy doet.

TWEEDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DE WAARDIN.

DE WAARDIN.

Soupeert mynheer Karlos ook?

ROBERT.

Voorzeker; heb ik de houding van een' man die niet soupeert?

MICHEL.

Gy kent den doktor niet; hy is geen vriend van de soberheid; hy doet altoos zeer geregeld zyne vier maaltijden.

D

RO-

ROBERT.

Ga, myn vriend! keer weder naar uw werk, en laat de gewoonte na u in het gesprek te mengen. Gy zult antwoorden als ik u vraag, verstaat gy, Domingo?

MICHEL, *stil*.

Ha! ik heet Domingo; ik zal het trachten te onthouden.

ROBERT.

Zeg eens, vrouwtje! maakt men goede cier by u? Hetgeen, waarvan gy ons gediend hebt, was maar zeer gewoonlyk.

DE WAARDIN.

Gy wilde u slechts ververschen; ten anderen, men verwachtte u niet; maar gy zult over het avondmaal voldaan zyn.

ROBERT.

Zeer wel; ik zie niet op het geld; maar ik wil goed bediend zyn. De Fransche keuken!

DE WAARDIN.

De Fransche? Gy krygt niemant; 'er moet maar één bord wezen?

ROBERT, *verlegen*.

Maar één bord. . . Vergeef my. . . ik, ik neem myn knechts aan myn tafel.

DE WAARDIN.

Aan uw tafel?

ROBERT.

Alle onze oogenblikken zyn aan de kunst gewyd. Wy

ar-

arbeiten aan eene gewigtige ontdekking, en onze maaltijden zyn verhandelingen die tot nut van het menschedom verstrekken. Vyf borden; en denken wy dan om te slapen.

DE WAARDIN, *op de deur ter rechterzyde wyzende.*

Ik zal mynheer in deze kamer plaatsen; de meubelen zyn wel niet nieuw; maar van den grootsten rykdom; zy komen van den hertog van Olivares.

ROBERT.

Kom aan, ik zal my met het bed van den hertog van Olivares behelpen; en myn knechts zult gy in de andere kamer brengen?

DE WAARDIN.

Toch niet; het is de kamer van mynheer Alvar, een jongman van Guipuskoa, die door de liefde hier gehouden wierd, en wiens minnares dezen morgen begraven is. Hy wandelt zonder twyfel droefgeestig op de naburige rotsen; maar ik denk dat hy dezen avond zal wederkomen. Het is een droevige historie, ik zal ze u eens vertellen.

ROBERT.

Op een' ander' tyd. Voor het overige, laat ons mynheer Alvar niet storen en zyn woning ontzien. Intusschen moeten myne knechts toch goede slaapplaatzen hebben.

DE WAARDIN.

Ik zal hen op den zolder plaatzen.

ROBERT.

Op den zolder? Dit is vry zuinig.

DE WAARDIN.

De bedienden van den generaal Rabbi hebben 'er
geslapen, agt dagen geleden.

ROBERT.

Hy is dan hier doorgetrokken om zich van de Franschen
te laten kloppen?

DE WAARDIN.

Neen, hy kwam te rug, en verrichtte zyn' aftogt met
de post.

ROBERT.

Maak den zolder dan gereed. Zeg; hebt gy myn
bord voor de deur gesteld?

DE WAARDIN.

Twintig personen hebben het reeds gelezen.

ROBERT.

Het is wel, zeer wel, opperbest. Ik ben by den rech-
ter geweest, en heb zyne toestemming bekomen, om
onverhinderd de geneeskunst in Urgel te oefenen. Het
is geen kwaade flokker, die rechter.

DE WAARDIN.

Dat zegt iedereen; maar hy is ryk.

ROBERT.

En door het goud bezorgt men zich een' grooten post,
dien men maar klein vervult.

DE WAARDIN.

Dat is waar.

ROBERT.

Het is ten naastenby een middel om de zotten voort te helpen; want de verdienste is gemeenlyk niet ryk. Maar zeg my eens, is dit land vruchtbaar?

DE WAARDIN.

In voortbrengfels?

ROBERT.

In ziekten.

DE WAARDIN.

Eertyds was men hier by uitstek welvarende; doch sedert de legers hier omstreeks zyn, heeft de geheele stad de koorts.

ROBERT.

Dat is voortreflyk! Ik zal de gantsche stad onderhanden nemen. Gedurige koortsen, afgaande koortsen, rotkoortsen, aanstekende koortsen, zinkingkoortsen, is het niet waar?

DE WAARDIN.

Wel, men heeft ze in soorten.

ROBERT.

Het is verwonderlyk! En zonder twyfel zyn hier veel doktors?

DE WAARDIN.

Wy hebben 'er maar één'.

ROBERT.

Dat is gelukkig! Jong?

DE WAARDIN.

Het tegendeel.

ROBERT.

Voortreflyk! De jonge doktors kunnen niet dan van de kunst spreken: ik hou daar niet van.

MICHEL, *fil.*

Ik geloof het.

ROBERT.

Dierhalven, uw doktor is oud?

DE WAARDIN.

Ziekelyk en jigtig.

ROBERT.

Men sterft dus niet in Urgel?

DE WAARDIN.

Men geneest 'er zeer natuurlyk.

ROBERT.

Dat is de zekerste, maar ook de langste weg. Ik heb een geheel spoedige methode, die u zal verwonderen. Domingo! Zie eens of wy nog pillen hebben voor de epidemische koortfen.

MICHEL.

Wy hebben alles te Aguilar opgebruikt.

ROBERT.

Dan moet gy 'er weder maken, Domingo! zonder een oogenblik te verliezen. Een derde Oriëntaalsche gom, met Rhubarber en Kina, in een decoctum van acetum quartes larrones.

MICHEL.

Ja, mynheer!

*Zy maken pillen van het geen hen voor
de hand komt.*

DUBREUIL, *stil.*

Een geboren doktor kon niet beter praten.

ROBERT, *tegen de waardin.*

Ik beloof u dat de geenen waarover ik ga niet lang
zullen lyden. Gy kunt my aanpryzen.

DE WAARDIN.

Ik zal het niet nalaten. Heeft mynheer nog iets te
bevelen?

ROBERT.

Neen, wyfjefiel! Ga spoedig naar de keuken, en kom
niet te rug dan om de tafel te dekken. Denk ook om
myne muilezels, een fchepel haver, en gehakt ftroo, tot
aan den buik.

DERDE TOONEEL.

ROBERT, MICHEL, DUBREUIL, LECOURT,

DUVAL.

MICHEL.

Wat denkt gy wel? Diergelyke bevelen te geven!
'Er zyn niet meer dan tien piftoolen in de beurs van den
jongeling: dezen avond zal 'er niets meer overig zyn.

ROBERT.

Niets meer overig zyn? Ik denk alles te bewaren. Men

betaalt niet voor men heen gaat: dit is een oud gebruik, dat de geheele waereld in acht neemt.

MICHEL.

Maar waarmede zult gy betalen, indien gy deze groote kosten maakt?

ROBERT.

Zullen wy geen belasting heffen van de ligtgelovigheid, en de menschelyke zwakheid? Eene geheele stad die de koorts heeft, waar niet meer dan een doktor is, en waar de rechter een zot is, die zich tegen niets verzet, dit is een ryke en zekere oogst; ten anderen, de noodzakelykheid van te betalen schynt my nog niet bewezen.

MICHEL.

Ik geloof dat men 'er niet aan twyfen kan.

ROBERT.

Geeft men zich niet aan den vyand op genade over? Maar nemen wy de zaak op het ergste; voorönderstellen wy dat de geneeskunst niets opbrengt, en dat wy eindelijk moeten betalen, wel nu, wy verkopen de muilezels, en hernemen de nederige gewoonte van te voet te reizen.

MICHEL.

De muilezels verteren? Denkt gy hier dan zes weeken te blyven?

ROBERT.

Hoor, mynheer de redenaar! Men leeft zeer slecht in de Spaansche gevangenisfen: eene geregelde tafel en eenige

nige dagen rust zullen ons recht goeddoen en kracht geven om verder te gaan.

MICHEL.

Maar ik versta niet dat wy hier een' kostbaaren tyd verliezen.

ROBERT.

Gy verstaat niet?... Gy verstaat niet?... Ik erken u by het bataillon: gy moet my hier erkennen: ik ben de meester, denk ik.

MICHEL.

Men moet u maar laten begaan, dan zullen wy fraaije dingen zien.

ROBERT.

Vier dagen, lieutenant! Vier dagen slechts. Gy ziet, ik ben schikkelyk.

DUBREUIL.

ô! Daar is niets tegen te zeggen.

DUVAL.

Het is redelyk.

DUBREUIL.

Zeer redelyk.

MICHEL.

Wel aan dan, vier dagen, vermits gy het wilt; maar geen uur meer.

ROBERT.

Geen uur meer, op het woord van doktor. Kom aan, het is goed dat gy eene wandeling door de stad doet, om myne liverei te vertonen; daarby, de Franschen doen in

een Spaansche stad altoos eenige kleine opmerkingen, die naderhand te pas komen.

MICHEL.

Hy heeft gelyk.

ROBERT.

Gaat, en vergeet het avondeeten niet: gy begrypt dat ik u niet gevoeglyk kan wachten.

MICHEL.

Mynheer heeft ons geen andere onderrichtingen te geven?

ROBERT.

't Is wel, 't is wel. Gaat heen, met den neus in den wind, styve kniën, eene onbeschaamde en beestachtige houding als lakeijen van het vorig bestuur: dit geeft een hoog denkbeeld van den meester. Voort, schobbejakken!

Zy gaan lagchende heen.

VIERDE TOONEEL.

ROBERT, *alleen.*

In waarheid, ik ben verwonderd over de persoonaadje die ik speel. Ik doktor! het is waarachtig grappig! Maar wie is in deze waereld niet een weinig kwakzalver? Het jonge meisje, dat de lesfen van haare moeder overtreft, om een' man te krygen; de deftige magistraatspersoon, gestrenge inachtnemer der geringste welvoeglykheden, en die zyn maske wegwerpt in een' kleinen vriendenkring; de belangzoeker, die onder den mantel

van vaderlandsliefde op een ampt loert; de gewaande minnaar der eere, die daags vóór een' veldslag de hord opgaat, en zo veele anderen, die ik zou kunnen opnoemen, zyn immers kwakzalvers door en door. Waarachtig! indien elk zich-zelfen naauwkeurig onderzoekt, zal niemand my iets te verwyten hebben.

VYFDE TOONEEL.

ROBERT, KARLOS.

KARLOS.

Is het mynheer Karlos, met wien ik de eer heb te spreken?

ROBERT.

Hy zelf, mynheer!

Stil.

Het is zeker een zieke.

Overluid.

Ga zitten, als het u belieft.

KARLOS.

Sedert drie uren zocht ik u met de grootste drift.

ROBERT.

Myn roem is my dan vooruitgevlogen naar deze stad; want het is naauwelyks drie uren geleden dat ik hier ben aangekomen. Overal, mynheer! heeft my het algemeen dezelfde drift betoond, die gy my laat blyken, en overal heb ik aan de algemeene verwachting beantwoord.

KAR-

KARLOS.

Na alle straaten van Urgel doorgelopen te hebben, viel my eindelyk uw bord in het oog: ik ontmoet u, en ik dank myn gelukkig gestarnte.

ROBERT.

Het is alte beleefd, indedaad.

KARLOS.

Ik zou veel moeite uitgewonnen hebben, indien ik my aanstonds aan deze herberg vervoegd had; zonder twyfel neemt gy overal de beste?

ROBERT.

Dit is myne gewoonte.

KARLOS

Het is zeer natuurlyk: een man als gy moet van zyn gemak houden.

ROBERT.

Boven alle bedenking.

KARLOS.

En van goede ciet?

ROBERT.

En goeden wyn. Wy geleerden zoeken onze uitspanning na onzen arbeid in de vermaaken van de tafel.

KARLOS.

En de liefde?

ROBERT.

Ook al, ook al.

KARLOS.

Juist. Maar vervolgen wy; ik las uw bord, toen uw vier knechts zyn uitgogaan; zy zyn vlug en vaardig.

ROBERT.

Niet waar?

KARLOS.

Kostelyk gekleed.

ROBERT.

Het is eene nieuwe liverei, die ik te Aguilar heb laten maken.

KARLOS.

Te Aguilar?

ROBERT.

Te Aguilar.

KARLOS.

Ik denk dat zy ook wel van hun gemak houden, en het is met recht. Zy helpen u zonder twyfel in uw' arbeid?

ROBERT.

Zy zyn chymisten in den grond.

KARLOS.

Zy gelyken 'er wel naar.

ROBERT.

Dit is my ten uiterste aangenaam. Maar gy zult my ongetwyfeld zeggen, wat my de eer van uw bezoek verschafft?

KARLOS.

Een oogenblik. Gy hebt drie schoone muilezels, die ik gezien heb toen ik over de plaats ging; voor het overige, uwe goederen zyn aanmerkelyk, volgens hetgeen my de waardin gezegd heeft.

RO.

ROBERT.

Maar, mynheer! zoudt gy ook bygeval een officier van de politie zyn? my dunkt gy verstaat u op het gebruik der verklikkers.

KARLOS.

Zie daar u midden onder uwe chemische voortbrengfels, gekleed als de hertog van Alkudia, en men zou zweren dat dit kleed voor u gemaakt ware.

ROBERT.

Ter zaak, mynheer! zyt gy ziek, en kan ik u van dienst zyn?

KARLOS.

Zeer ziek, in een zeker opzicht; doch vermits ik ook iemand van de kunst ben, kom ik u vreedzaam raadplegen.

ROBERT.

Ik spreek niet dan door myne kuuren; en federt ik de hooge school van Salamanka verlaten heb, hou ik my niet op met van de kunst te spreken; ik laat dit voor eerstbeginnenden over.

KARLOS.

Ha! gy hebt te Salamanka gestudeerd? Weet gy dit wel? Is het niet veeleer op den weg van Agüilar, dat gy van daag gepromoveerd zyt?

ROBERT, *nik.*

De kaerel brengt my in een duivelsche verlegenheid.

KARLOS.

Kom aan, beken maar dat gy een weinig nieuweling
in

in de geneeskunst zyt, offchoon zeer bedreven in de kunst van u een anders goed toe te eigenen.

ROBERT, *fil.*

Waar duivel zal dit op uitdraaijen?

KARLOS

Zeg eens, vriend! leg uw hand op uw hart, en beken maar voor de vuist dat gy een bedrieger zyt.

ROBERT.

Schobbejak!

KARLOS.

Scheldwoorden doen niets af. Gy weet zeer wel dat niets van dit alles u behoort; het behoort my: ik ben de waare Karlos: dierhalven geef my daadlyk zonder omstandigheden myn eigendom weder.

ROBERT, *fil.*

Vervloekte ontmoeting! Wederom geven is ons bederven.

KARLOS.

Gy zyt den voorspoed nog niet gewoon: red u met fatsoen.

ROBERT.

Hoor, men heeft u van daag aangevallen, de schrik heeft u vermeersterd, gy hebt alles verlaten, en ik wil wel bekennen, vermits wy alleen zyn, dat ik my uw goed en uw' naam toegeëigend heb; maar ik geef niets weder.

KARLOS.

Hoe! gy geeft niets weder?

ROBERT.

Niets!

KARLOS.

By onze lieve vrouw! ik dagvaard u voor den rechter.

ROBERT.

Ik heb hem op myn hand; ten anderen, wat zult gy hem zeggen? uw papieren zyn in orde, en ik ben 'er bezitter van. Wacht, hier zyn tien pistoolen, red u uit deze zaak zo als gy het goedvindt, en maak my het hoofd niet warm.

KARLOS.

My twee duizend piasters te ontfelen en tien pistoolen aan te bieden!

ROBERT.

Gy wilt niet?

KARLOS.

Neen.

ROBERT, *de beurs weder in zyn' zak
stekende.*

Ik hou alles.

KARLOS, *schreeuwende.*

Myn vermogen! myn bloed! myn ingewanden! ik ben vermoord! ik ben dood!

ROBERT.

Wilt gy zwygen?

KARLOS.

Ik wil schreeuwen!

ROBERT, *hem naar de deur dringende.*

Loop heen, vervloekte babbelaar!

KARLOS.

Ik wil blijven.

ROBERT.

Ik wil dat gy gaat.

KARLOS.

Myn muilezels! myn klederen! myn pillen! . . . Gy zult my alles wedergeven, of, by sant Pankras! ik zal u de oogen uitkrabben.

ROBERT.

Gy?

KARLOS.

Ik.

ROBERT.

Gy?

Hy neemt een' slok en slaat hem.

Daar, rekel! daar. Leer dat het niets baat gelyk te hebben, wanneer men den schyn tegen zich heeft.

ZESDE TOONEEL.

ROBERT, KARLOS, DE WAARDIN.

DE WAARDIN.

Welk een duivelsch leven is 'er in deze kamer?

ROBERT, *zich op een' stoel werpende.*

Het is een zinnelooze, die, in een vlaag van dolheid, my omtrent geradbraakt heeft. Zie waaraan men in uw huis is blootgesteld.

E

KAR-

KARLOS.

Ik ben bestolen, geslagen, en ik ben zot! . . . Ach!
ik zal het worden, by alle heiligen!

DE WAARDIN.

Diego! Juan! komt hier, komt hier.

Eenige bedienden komen op het tooneel.

Zet dezen man de deur uit, en zorgt dat hy hier niet
weder inkome.

KARLOS, *zich verwerende.*

Myn arme muilezels! myn kostelyke klederen!...
O schelm! dubbele schelm!

ROBERT.

Gy ziet wel dat hy zot is.

DE WAARDIN.

Ja, razend.

KARLOS, *terwyl men hem wegsleept.*

By sant Dominikus! ik zal my wreken! Gy
zult in 't kort van my horen!

ZEVENDE TOONEEL.

ROBERT, DE WAARDIN.

ROBERT, *zich het aangezicht afdrogende.*

Ach! ik ben doodaf! die kaerel heeft my in een?
verschrikkelyken toestand gebragt.

DE WAARDIN.

Welke verontschuldigungen heb ik u te doen!

RO-

ROBERT.

Wel, wat raken my uwe verontschuldigungen? Eene vertering doen als een prins, en blootgesteld zyn aan de beledigingen van een' sneerlap!

DE WAARDIN.

Hy zeide dat hy ziek was, en vroeg u te spreken.

Zy zoekt onder de flesfen.

ROBERT.

Ik vrees dat zyn ziekte my ongelukkig zal maken.

Zich op den stoel willende omkeren.

Ai! ai!

DE WAARDIN.

Wacht, ziedaar iets dat u helpen zal.

Zy leest het opschrift.

„Droppels voor de kneuzingen”.

ROBERT.

Wel, wat duivel geef ik om de droppels!

DE WAARDIN.

Hoe! mynheer! uw eigen middel?

ROBERT, zich schielyk herstellende.

Gy hebt gelyk; ik wist niet wat ik zeide. Geef hier dit wondermiddel.

Stil.

Ik zit in de knel: ik moet proeven, met gevaar van my te vergeven.

Hy drinkt, trekt eerst een' scheeven mond, en ledigt vervolgens de fles.

Het is waarachtig brandewyn! die een is hier zo goed kwakzalver als de ander.

DE WAARDIN.

Welnu, mynheer! hoe bevindt gy u?

ROBERT.

De pyn is éénsklaps overgegaan.

DE WAARDIN.

Dat komt van het wondermiddel. Wilt gy dat ik by u blyve?

ROBERT.

Neen; ga, zonder een oogenblik te verliezen, uw beklag doen by de justitie. Doe dien schurk tusfchen vier muuren opfluiten: gy zyt zulks aan de eer van uw huis verpligt.

DE WAARDIN.

Die raad is zeer goed: myn man zal hem in het werk stellen.

ROBERT.

Nu, ga dan, en dat die rekel van een' kaerel hier niet wederkome.

A G T S T E T O O N E E L.

ROBERT.

Ziedaar eene fchoone gelegenheid om bespiegelingen te maken over de onbestendigheid der ondermaansche dingen! De storm trekt famen, hy bromt, hy barst uit, terwyl wy de aangenaamheden der rust beginnen te smaken. Verharden wy ons tegen het noodlot: de man van moed zal nooit wanhopen; zelfs niet op het punt van vergaan.

N E-

NEGENDE TOONEEL.

ROBERT, MICHEL, DUBREUIL,
DUVAL, LECOURT.

MICHEL.

Wy hebben de stad doorgelopen, zonder iets nieuws vernomen te hebben.

ROBERT.

Ik heb u een zeer aartig nieuws te vertellen.

MICHEL.

Wy hebben het garnizoen eens gepolst.

ROBERT.

Wat gaat ons het garnizoen aan!

MICHEL.

Wat duivel! onze vyanden?

ROBERT.

Hier is een vyand geweest, die meer te vrezen is dan een geheel leger.

MICHEL, *glimlagchende.*

Wie dan? een doktor?

ROBERT.

Een duivel, myn Sofia, de waare Karlos.

DUBREUIL.

Hebt gy hem gezien?

ROBERT.

En geflagen.

MICHEL.

Waar toe deze drift?

ROBERT.

Waarom was hy brutaal?

MICHEL.

Wel, ik geloof dat hy reden heeft om zich te beklagen.

DUBREUIL.

En zelfs om een weinig te schreeuwen.

ROBERT.

Een weinig? Hy heeft een verschrikkelyk leven gemaakt: hy vraagt zyn goed weder met luider stem.

MICHEL.

Wy moeten alles wedergeven.

ROBERT.

Ik verwachtte dit besluit.

MICHEL, *ernstig*.

Wy mochten alles wedergeven, zeg ik. Wilt gy een' enkel' man bederven?

ROBERT.

Wilt gy ons alle vyf bederven? Zullen wy ons aan den stadvoogd gaan aangeven, en zyn edelheid sineken ons weder in de gevangenis te zetten? Ik wil het einde afzien; ik laat my niet ligt overbluffen: ik sta vast in myn schoenen.

DUBREUIL.

Maar dat gy ook niet voorzien hebt, dat deze man zyn goed zou gaan zoeken!

RO-

ROBERT.

Wel, dat gy alle vier die aanmerking ook niet gemaakt hebt! Is het mogelyk op alles te denken?

DUBREUIL.

Ik verzet my ook tegen de hinderpaalen. Laat ons middelen zoeken om deze te boven te komen.

ROBERT.

Ik weet 'er slechts één. Wy moeten dezen avond vertrekken, aanstonds, op het oogenblik, uit vrees van een' nieuwen aanval van dien hondsvod.

DUBREUIL.

Hy heeft gelyk: vertrekken.

DUVAL *en* LECOURT.

Vertrekken.

MICHEL.

Ik stem het toe; doch onder één beding.

ROBERT.

Laat horen.

MICHEL

Wy zyn allen bemiddeld: verbinden wy ons om Karlos schadeloos te stellen, zodra wy weder in Frankryk zyn.

ALLEN.

Niet meer dan billyk; maar laat ons vertrekken.

MICHEL.

Vertrekken, en ons in het toekomende wachten de plannenmakers gehoor te geven.

TIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN; DE WAARDIN, *uit de kamer van Robert komende, met licht.*

DE WAARDIN.

Mynheer! de tafel is gedekt.

ROBERT.

Maak de rekening op, pak onze valiezen, maak de muilezels gereed, en belaad hen. Ik vertrek over een half uur.

DE WAARDIN.

Hoe! mynheer! . . .

ROBERT.

Ik kom morgen weder.

DE WAARDIN.

In dit geval kunt gy een gedeelte van uw goed hier laten.

ROBERT.

Geen tegenspraak; gehoorzaam.

Tegen zyne makkers.

Komt, aan tafel; een brok in de vuist, eene fles voor den mond, en op marsch.

Zy gaan heen.

ELFDE TOONEEL.

DE WAARDIN.

Er is iets buitengewoons in het gedrag van den doktor. Dit overhaast vertrek verwondert my; maar het is om 't even; men moet zyn bevelen volgen. Diego! Juan!

Twee knechts komen binnen.

Neemt dit alles weg, en maakt de muilezels van den doktor gereed.

Zy gaat aan een tafel zitten, en fchryft.

Laat ons de rekening opmaken. Hy komt te rug, zegt hy: behandelen wy hem redelyk.

De knechts nemen alles weg, behalven de kookpan.

TWAALFDE TOONEEL.

DE WAARDIN, ALVAR.

DE WAARDIN.

Ha! ziedaar mynheer Alvar.

ALVAR, *zich bedroefd veinzende.*

Ach! spreek my niet aan. Gy ziet een' wanhopig' man!

DE WAARDIN.

Uwe droefheid is zeer gegrond: zulk eene lieve vryster te verliezen!

ALVAR.

Ik bid u, zwyg! gy fcheurt myne wond open.

DE WAARDIN.

En haar te verliezen door een' zotten en koppigen vader! Hy hilde achter haar lykstatie: het was ook tydig!

ALVAR, *stil.*

Het schynt dat men niets vermoedt.

DE WAARDIN.

Echter voor een' gierigaart heeft hy zyn dingen wel gedaan. De lykstatie was overheerlyk; en uw droefheid zou overgegaan zyn als gy het gezien hadt.

ALVAR.

Ik zou het bestorven zyn.

DE WAARDIN.

Ô! Met je permisie, dat zou een lelyk stukje geweest zyn. Men behuult zyne vryster, dat is heel natuurlyk; maar op uw jaaren kunt gy 'er aan ieder' vinger een krygen.

ALVAR.

Wat durft gy zeggen! Ach! wie zou ik na Leonore beminnen!

Stil.

Zeker, men vermoedt niets.

DE WAARDIN.

Het is waar, het was een meisje zo als 'er weinige zyn. De goede Sinterklaas bidt voor haar ziel. Kom aan, laten wy die droevige denkbeelden daar: denken wy aan iets anders; gy zult souperen?

ALVAR.

Dit is my onmogelyk.

Stil.

Stil.

Ik heb ten zeven uren eerst gegeten.

DE WAARDIN.

Den eetlust verliezen, ô dat is te erg! ik zal het niet gedogen. Ik zal twee borden laten zetten, ik zal u gezelschap houden, ik zal u wat vertellen: dit zal u verstrooijen.

ALVAR.

Neen, neen, ik wil alleen zyn.

Stil, naar zyn kamer gaande.

Zy zou niet uitscheiden, en ik wil deze nacht de gouvernante van Leonore spreken; ik moet met haar overleggen.

DE WAARDIN.

Hoe! gy weigert my dan ernstig?

ALVAR, in zyn kamer gaande.

ô! Zeer ernstig.

DERTIENDE TOONEEL.

DE WAARDIN.

Ziedaar wat de inhaligheid der vaders doet! Het mooiste meisje van Urgel was gek naar dien mooijen kavalier; de vader verstaat geen reden, en wil haar doen trouwen met een' ouden gek van zyn slag. Brr! het meisje sterft, haar vryër wordt wanhopig, en eet niet meer, dat nog het ergste is. Die verwenschte rechter!

VEER-

VEERTIENDE TOONEEL.

DE WAARDIN, ROBERT, MICHEL, DUBREUIL,
DUVAL, LECOURT.

ROBERT, *tegen de waardin.*

De rekening.

DE WAARDIN.

Daar is zy.

ROBERT.

Agt pistoolen! het is duivelsch duur!

DE WAARDIN.

Gy ziet niet op het geld; ook heb ik u als een' groot' heer behandeld.

ROBERT.

En gy snydt my naar evenredigheid. Zie hier uw geld; tot wederziens.

DE WAARDIN.

Goede reis, mynheer de doktor!

VYFTIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, EEN KNECHT.

DE KNECHT.

Jufvrouw! jufvrouw! daar is de rechter met dien gek van straks, en ten minsten twintig soldaaten, zy bezetten alreeds het huis.

DE WAARDIN, *schielyk heen gaande.*

Santa Maria Magdalena! wat wil dit zeggen?

Z E S-

Z E S T I E N D E T O O N E E L.

ROBERT, MICHEL, DUBREUIL, DUVAL,
LECOURT.

MICHEL.

W elnu , Robert ! is het mogelyk nog langer te verbergen wie wy zyn ?

ROBERT.

Dat is niet gemakkelyk , ik beken het ; maar ik wan-
hoop 'er niet aan. Gaat alle vier in deze kamer. Uwe
gebaarden , uwe houding , en vooral de eerlykheid van
den lieutenant , zouden my in de war helpen ; en ik heb
myn hoofd waarachtig wel nodig.

MICHEL.

Wel , wat zult gy doen ?

ROBERT.

Ik weet het niet. Ga by voorraad maar binnen.

MICHEL.

Voor al geen draaijeryën , geen vernederende listen ; ik
zal u tot een' logenaar maken. Ik verklaar my als krygs-
gevangene , als gy vergeet dat gy een Franschman zyt.

ROBERT.

Kom , ga naar binnen , naar binnen.

Tegen Dubreuil.

Wat ook gebeure , belet hem uit de kamer te gaan.

Z E-

ZEVENTIENDE TOONEEL.

ROBERT.

Zie hier het oogenblik, de myn lucht te geven of met haar te springen; de weddingschap is gedaan; maar rond-uit gezegd, ik wed niet voor my. Doch verwachten wy den vyand stoutmoedig; en tonen wy een goed gezicht by een slecht spel.

AGTTIENDE TOONEEL.

ROBERT, DE RECHTER, KARLOS, DE WAARDIN,
WACHTEN.

DE RECHTER.

Bedaardheid, en dat elk op zyn beurt spreke; want zo gy beiden te gelyk spreekt zal ik niets van de zaak kunnen begrypen.

ROBERT, *fil.*

Dat is klaar.

DE RECHTER, *tegen Karlos.*

Gy zegt dan dat deze man. . . . Wel nu, wat zegt gy ook? laat horen.

KARLOS.

Ik zeg dat ik dezen morgen door rovers aangevallen en gevlugt ben, en dat deze man myn goed gevonden en 'er zich meester van gemaakt heeft.

ROBERT.

Ik ontken de daad.

KARLOS.

En ik hou het staande.

ROBERT.

Bewys.

KARLOS.

Bewys?

ROBERT.

Ja, bewys: 'er moeten bewyzen zyn voor het gerecht.

DE RECHTER.

Zonder twyfel, 'er moeten bewyzen zyn. Laat zien uw bewyzen.

KARLOS.

Hy heeft ze in zyn' brieventas.

DE RECHTER.

Ik begryp niet, ik begryp niet; spreek zonder omwegen, klaar en duidelyk. Wat heeft hy in zyn brieventas?

KARLOS.

Alle myne certifikaaten.

ROBERT.

Het zyn de mynen, en zy zyn in orde. Maar ik verklaar my op myn beurt beschuldiger, en ik verzoek u, mynheer! myne klagten aan te horen.

DE RECHTER.

Ziedaar een proces dat drommels verward is. Alle beiden beschuldigers, dat is tegen den regel, dat is nooit gehoord. Eén moet ten minsten verweerder zyn.

KARLOS.

Ik ben het die beschuldig.

RO-

ROBERT.

Ik ben het.

KARLOS.

Ik hou staande. . .

ROBERT.

Ik beweer. . . .

KARLOS.

Dat het ten onrechte is. . .

ROBERT.

Dat het kwaadaartiglyk is. . .

DE RECHTER.

Stil, stil toch! de hooge rechtbank zou hier mede verlegen zyn; en myn griffier, die in zyn' wynoogst is, neemt zyn' tyd wel waar: het kan hier koppen kosten.

Tegen Karlos.

Gy beschuldigt hem dat hy zich uw goed toegeëigend heeft?

Tegen Robert.

En gy?

ROBERT.

Ik beschuldig hem van lastering en dadelykheden.

Op een' ernstigen toon.

Van lastering, omdat hy myne eerlykheid verdacht wil maken, om zich een goed toe te eighen, dat ik door myn' arbeid verkregen heb, het welk ik bewys met deze stukken.

Bladerende.

„ Certiifikaaten van de princes van Asturië, van een'

„ oud-

„oud-gouverneur van Lima, van een' griffier van het heilig officie, van den rechter van Aguilar;" dit laatste, getekend op gisteren. Gy ziet, mynheer! ik kom geenszins uwe achtbaarheid lastig vallen met gewaagde beschuldigingen; ik zeg niets dan het geen ik door sprekende en echte stukken kan bewyzen.

DE RECHTER.

Wel, dit schynt my zeer in orde.

KARLOS.

Maar dit alles behoort my, zeg ik u.

ROBERT, *als voren.*

Ik beschuldig hem van dadelykheden, als zynde in dit huis gekomen, zelfs in deze kamer, met voornemen om my met kracht en geweld uit te plunderen, welk oogmerk hy heeft getoond door my hevig met dezen stok te slaan: getuige de waardin, die op myn geschreeuw toegeschooten is, en my in een' erbarmlyken staat gevonden heeft.

DE WAARDIN.

Het is waar, dat, zonder my, die rampzalige den dokter zou vermoord hebben.

Zy vertrekt gedurende dit tooneel.

KARLOS.

Zy zyn het ééns, het is klaar.

ROBERT.

Het feit bewezen zynde, herhaal ik en zeg dat de eischen en het gedrag van dezen man zo uitsporig zyn, dat men zulks met recht aan onistelde barsenen moet toeschryven, en ik besluit dat hy hoe eer hoe liever in

F

het

het dolhuis moet opgesloten worden, alwaar de aderlatingen en het warme bad hem misfchien herftellen zullen, het welk ik hem van harte wensch.

KARLOS.

Ik kan niet meer, ik ftik!

DE RECHTER.

Voorwaar, hy fpreekt wel. Doktor! zyt gy advocaat geweest?

ROBERT.

Neen, mynheer!

DE RECHTER.

Zyt gy daarom zo kort en duidelyk?

Met deftigheid.

Het hof, de ftukken gezien, en de getuigen gehoord hebbende, recht doende...

KARLOS.

Een oogenblik, een oogenblik, mynheer de rechter! ik heb nog niet gefproken.

ROBERT.

Het is niet nodig hem te horen: de daad is bewezen.

DE RECHTER.

De daad is bewezen.

KARLOS.

Niets is bewezen; zelfs niet eens de flagen, vermits 'er maar één getuige is; maar dit is eene bykomende vraag. Komen wy eerst tot den grond van de zaak. Hy wil bewyzen dat hy de waare Karlos is, door het bewys zelf van zyn' dieftal; want hy toont geen andere ftukken

ken dan die, welken hy my ontnomen heeft; en ik zal bewyzen, dat. . .

DE RECHTER.

Gy zult bewyzen? . . . Gy zult misfchien toch niet bewyzen dat gy dubbel zyt?

KARLOS

Neen, ik zal bewyzen dat ik enkel ben, door dien brief dien ik naar Aguilar fchryf. Men zende een exprefe op myn kosten naar Aguilar, en twintig geloofwaardige perfoonen zullen my ftraks komen herkennen, en uwe achtbaarheid in staat ftellen om uitspraak te doen; zet ons ondertusfchen gevangen tot zolang het blykt wie de bedrieger is.

ROBERT, *ftil*.

Ziedaar de zaak op het fleepouw gebragt, dat ik niet verwachtte.

DE RECHTER.

Het middel is niet ongepast; en ik geloof niet het te moeten verwerpen: het zou zeker het gevoelen van myn' griffier zyn.

ROBERT, *ftil, tegen den rechter*.

Uwe muilezels zyn oud en kreupel, een rechter van Urgel moet een goed fpan hebben. Morgenochtend zend ik u den fchoonften myner muilezels.

Overluid.

De justitie gelieve aan te merken dat deze gek, of deze bedrieger, die my in hechtenis wil doen nemen, geen ander oogmerk kan hebben dan een' eerlyk' man te ver-

ontrusten, die niets met hem gemcen heeft; en vermits de omstandigheden in myn voordeel zyn, zou het ten hoogsten onrechtvaardig zyn, my van myne vryheid te beroven, op den eisch van een' man dien dezelfde omstandigheden doemen.

KARLOS.

Mynheer de rechter! 'er is niet meer dan anderhalve dag nodig, om tyding van Aguilar te krygen, en zo ik u bedrieg, kunt gy met my doen wat gy wilt.

DE RECHTER.

Ik geloof het waarachtig wel! ik ben hier geen rechter voor nietmetal, zou ik denken. Ik hou my niet op met uw raadgevingen.

ROBERT.

Het is een landloper.

DE RECHTER.

Die geen certifikaaten heeft.

ROBERT, *veelbetekende.*

En geen muilezels.

KARLOS.

Ik geloof het wel: de schelm heeft my alles ontnomen.

ROBERT.

En die wagen durft een' rechter raad te geven, wiens doordringend oordeel, gegronde kennis en strikte rechtvaardigheid door geheel Spanje bekend is.

DE RECHTER, *trotsch.*

En die een ampt bekleedt van vier duizend pistoolen.

KARLOS.

Het is daarom misfehien dat de justitie zo duur is.

ROBERT.

Hy beledigt den rechter zelf.

DE RECHTER.

Dunkt u, doktor! dat hy my beledigd heeft?

ROBERT.

En wel grof. Te durven zeggen dat gy het recht verkoopt!

DE RECHTER.

Wel, zonder twyfel verkoop ik het recht: moet myn ampt my geen voordeel opbrengen?

ROBERT, *stil.*

Hy is ten minsten openhartig.

KARLOS.

Moet men zich dus van een' volflagen bedrieger, van een' openbaaren vergiftiger by den neus laten leiden?

ROBERT, *schreeuwende.*

Vergoeding en interest!

KARLOS.

Ja, een openbaare vergiftiger, die. . .

Tegen den rechter.

Dank zy u, ongestraft de zieken vermoorden zal. Hunne schimmen roepen reeds wraak, en hun bloed zal over u komen!

DE RECHTER.

Hoe! schimmen, die over my komen? bloed, dat schreeuwt? wat wil dit zeggen?

ROBERT.

Zyn droppels voor de kneuzing bewyzen dat hy niet

meer weet dan ik: houden wy vol: als hy zyn onkunde bekend is hy weg.

KARLOS.

Hoe! gy zyt verlegen? gy, vondryke man! Gy, die alles zo gemaklyk bewyst! zult ook wel bewyzen dat gy doktor zyt.

ROBERT.

Ik verlegen? Onteeren wy, vermits het noodzakelyk is, de taal der kunst voor deze ezelsooren.

DE RECHTER.

Twee Karlosfen! twee advokaaten! twee doktors! . . . Wel, gy zyt met u zesfen, in twee perfoonen.

ROBERT.

Ik zal spreken van de anatomie, osteologie, physiologie, etiologie, nosologie, piretologie, pathologie, semeiologie, en ik tred in dispuut.

KARLOS, *stil.*

Maar zou 'er hy waarachtig 'er iets van verstaan? Ik vrees dat ik my te veel uitgelaten heb.

DE RECHTER, *tegen Karlos.*

Kom aan, nieuwbakken doktor! spreek van de mineralogie, mythologie. . . toe, spreek, spreek.

KARLOS.

Maar het komt 'er hier niet op aan of men geleerd is of niet; het is hier niet te doen om een theses te verdedigen, maar om te weten wie de goederen en de misdeedsels toebehoren.

ROBERT.

Ziet gy, ziet gy, hoe hy de questie wil ontwyken! —
Overtuigde ignorant!

DE RECHTER.

Ignorant ignorantisme!

ROBERT.

En lasteraar op nieuw!

DE RECHTER.

Ô! Ik zal hem wel krygen, ik zal hem wel krygen.

ROBERT, *tegen den rechter.*

De muilezel is fraai, en draaft goed.

DE RECHTER.

Dat zullen wy zien.

ROBERT, *trotsch.*

Weet gy dat ik het celachtig weeffel, het welk op de
kraakbenige verhevenheid van het schouderbladsbeen zit,
ontdekt hebt?

Stil.

Hy lagcht my niet uit: hy weet niets, hy zal toe-
stemmen.

KARLOS, *stil.*

Maar zou deze bedrieger niet met onbeschaamdheid
betalen? Laat ons iets wagen.

Overluid.

Weet gy, gy, die de uitmuntende man beweert te
zyn! dat ik een groot getal zieken genezen heb, die door
de doktors verlaten waren?

ROBERT.

Een groot mirakel! Ik heb 'er genezen, ik, die de doktors niet wilden verlaten.

KARLOS, *schielijk*.

Ik heb genezen: de jigt, beroerten, longtering, lamheid. . .

ROBERT, *terwyl Karlos het vorige zegt*.

Ik heb genezen: de vallende ziekte, de pest, vapeurs, dolheid. . .

KARLOS, *zeer driftig*.

Ik heb genezen een' slaapzuchtigen, die in geen vier dagen adem gehaald had.

ROBERT, *los*.

En ik, ik heb dooden opgewekt.

KARLOS, *lagchende*; DE RECHTER, *verbaasd*.

Hy heeft dooden opgewekt!

ROBERT.

Ja, ik heb dooden opgewekt.

DE RECHTER.

Ik heb den grootsten eerbied voor de geneeskunst; evenwel dooden opwekken! . . . dat is een weinig sterk, mynheer de doktor! Zyn uw redenen niet weinig hyper. . . hyperbo. . .

ROBERT.

Hyperbolisch?

DE RECHTER.

Dat wilde ik juist zeggen, hyperbolisch?

ROBERT.

In 't geheel niet. Nooit spreek ik van myne bekwaamheden; maar men valt my aan, en ik heb my doktor moeten tonen, en meer dan doktor.

DE RECHTER.

Ô! Ik heb aanstonds wel bemerkt dat deze schurk van een' kaerel maar een babbelaar is, en niets meer. Maar, doktor! dooden opwekken!

ROBERT.

Dit verwondert u? 'er is niets eenvoudiger. Wat is het leven? Een adem. Wat is de dood? Het afzyn van dezen adem. Wat is de opstanding? De wederkomst van dezen adem.

DE RECHTER.

Dit schynt zeer klaar uitgelegd.

KARLOS.

Gy ziet niet dat hy een kwakzalver is, die zich uit deze zaak redden wil, door laffe praatjes.

DE RECHTER.

Praatjesmaker, gy zelf! verstaat gy, vriend!

KARLOS.

En, terwyl hy u zyne sprookjes op de mouw spelt, verliezen wy de hoofdzaak uit het oog: myn goederen, myn muilezels.

DE RECHTER.

Als gy nog één woord kikt laat ik u in de gevangenis zetten.

ROBERT.

Dit moest al gedaan zyn.

DE RECHTER, *stil, tegen Robert.*

Het zal niet lang duren.

Overluid.

Maar vervolgen wy. Gy weet dan wél, doktor! dat gy dooden opgewekt hebt?

ROBERT.

Hoe! óf ik het wél weet!

DE RECHTER.

In waarheid?

ROBERT.

In waarheid.

DE RECHTER.

Uw woord van eer.

ROBERT.

Myn woord van eer.

DE RECHTER, *hem de hand gevende.*

Ziedaar, verwonderlyke man! De Hemel heeft u hier geleid: gy zult. . .

ROBERT.

Wat?

DE RECHTER.

Myn familie herstellen door het opwekken van. . .

ROBERT, *verschrikt.*

Wie?

DE RECHTER.

Myne éénige dochter, die gisteren avond gestorven is. . .

KARLOS.

By onze lieve vrouw! daar is hy geknipt!

DE RECHTER.

Myne hardheid heeft haar in 't graf gestort; maar ik zal myn ongelyk herstellen.

ROBERT, *verlegen.*

Hoe!... uwe dochter is... dood!... en gy zegt my dit zo laat?

DE RECHTER.

Wat zou het my gebaat hebben, als ik u dit eerder gezegd had?

ROBERT.

Ø Niets!

Stil.

Daar zitten wy nu!

KARLOS.

Kom aan, doktor! wek op, wek op.

DE RECHTER.

Zekerlyk zal hy haar opwekken.

KARLOS.

Op straffe van als een onbeschaamde bedrieger..?

DE RECHTER.

Stil.

ROBERT, *stamelende.*

Ik... ik geloof... dat... ik hoop dat... het my gelukken zal. . .

Stil.

Ik weet niet meer wat ik zeg, of de duivel haal' my!

KAR.

KARLOS.

Zie, zie, hoe verlegen hy is!

DE RECHTER.

Neen, mynheer! neen; hy peinst.

KARLOS.

Ja, op middelen om ons te bedriegen.

NEGENTIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, DE HEILIGE BROEDERSCHAP;

DE KNECHTS VAN KARLOS, *in eveneensche
reisklederen.*EEN OFFICIER, *tegen den rechter.*

W y brengen u hier eenige eerlyke en braave lieden, die ons drie gaauwdieven hebben helpen vangen, die hunn' meester wilden plunderen.

DE KNECHTS.

Ha! ziedaar mynheer Karlos!

KARLOS.

Zyt gy het, myne goede vrinden! ik dacht dat gy in de moerasfen vermoord waart.

ROBERT, *stil.*

De duivel is los tegen ons!

DE OFFICIER.

Zy hebben hun goed verlaten, om de drie schelmen

te

te achtervolgen; maar toen wy de muilezels wilden hernemen, waren zy verdwenen, en een boer heeft ons gezegd dat eenige voorbygangers alles medegenomen hadden.

KARLOS, *uitgelaten van blydschap.*

Alles is hier, alles is hier! wy paderen aan de ont-knoping. Ziet gy dezen man: hy heeft myn' naam en alles wat my behoort genomen, en sints een uur zweet ik bloed en water om het weder te krygen.

DE RECHTER.

Sints een uur zweet ik bloed en water om deze zaak te ontwarren. δ ! Ik doe niet ligt uitspraak.

Stil.

Vaar wel, muilezel!

DE OFFICIER.

Ge'loof deze getrouwe bedienden: ik sta voor hen in.

KARLOS, *tegen zyne knechts, op Robert wyzende.*

Kent gy hem voor Karlos?

DE KNECHTS, *Robert uitlagchende:*

Hy Karlos? hy? Ha! ha! ha!

ROBERT, *stil.*

Alles is onherstelbaar verloren.

DE RECHTER, *tegen Robert.*

Gy zyt het dan, mynheer de landloper! die de justitie komt beliegen, en my foppen, my, met uw sprookjes van het roodkousje?

ROBERT.

Ik beken, dat ik flechts doktor bygeval ben, maar hy weet niet meer dan ik, ik waarschouw u.

DE RECHTER.

Het eigendom van dien eerlyken man te betwisten, met eene hardnekkigheid zonder weêrgaê! De vaderlyke droefheid te beledigen, door my wys te maken dat hy myne dochter zal opwekken!

ALLEN, *Robert bespottende.*

Ho! de man van mirakelen!... Ho! de opwekker! ha! ha! ha!

ROBERT, *met drift.*

Ja, ik zal haar opwekken, ik zal haar opwekken, voor uw aller oog, al was zy zes maanden dood geweest. Het verveelt my om zo behandeld te worden, en ik wil u dwingen tot zwygen en eerbied.

KARLOS.

Gy zult haar opwekken? Wanneer?

ROBERT.

Morgen.

DE RECHTER.

Aanfonds.

ROBERT.

Doet men deze kunstbewerkingen in een oogenblik? Ik verzoek vier uren.

KARLOS.

Om te ontsnappen,

ROBERT, *met verzekering.*

Dat men my bewake.

DE RECHTER.

Dat zal men niet nalaten. Men klede hem by voorraad uit.

KARLOS.

Hem en vier kwanten van een slecht voorkomen, die in deze kamer moeten zyn.

DE RECHTER.

En dat men alles aan den waaren Karlos wedergeve.

ROBERT.

Wy hebben onze klederen in een haag gelaten. Wilt sy dat ik een opwekking doe als een kaatsparty?

DE OFFICIER.

Laat hen het vermaak van nog vier uren zodanig gekleed te zyn.

KARLOS.

Ja; mits dat zy in het cog gebonden worden.

DE OFFICIER.

'Er zyn schildwachten buiten de deur.

KARLOS.

In vier uren dan de groote kunstbewerking.

DE RECHTER.

Of aan de justitie overgeleverd.

ROBERT, *stil.*

Noch het een, noch het ander.

DE OFFICIER, *met de anderen
vertrekkende.*

En zy zullen ons daarna zeggen, wie zy zyn en van waar zy komen.

ROBERT, *stil.*

Ja, maak daar staat op.

TWINTIGSTE TOONEEL.

ROBERT; WACHTEN, *in het verschiet.*

ROBERT.

Kom aan, kom aan, 'er blyven ons slechts vier uren overig: doen wy 'er ons voordeel mede. Het is lang genoeg gedoktord, spelen wy even weinig den Franschen soldaat.

Op de wachten wyzende.

Wy moeten dit vee dronken maken, hunne klederen en wapens nemen, en als een patrouille vertrekken, en zo zy wederstand bieden, de bajonet vooruit, en vivat de republiek!

EEN- EN- TWINTIGSTE TOONEEL.

ROBERT, MICHEL, DUBREUIL, DUVAL,

LECOURT; WACHTEN, *in het
verschiet.*

MICHEL, *ontsnappende.*

Ik hoor niets meer, gy zult my niet langer tegenhouden.

den. Zo ik in dit oogenblik geen gezag op u heb, ik heb ten minsten ten recht u de taal der eer en der reden te doen horen. Franschen zich onderwerpen aan de laage rol, die wy spelen! behandeld worden als landlopers en schurken! Neen, het is tyd te zeggen wie wy zyn.

ROBERT.

Wel, alles is ontdekt, alles is te rug gegeven; 'er ontbreekt niet meer dan naar de gevangenis te keren, indien het ontwerp, dat ik u zal mededelen, niet gelukt.

MICHEL.

Ik wil niets horen.

TWEE- EN- TWINTIGSTE TOONEEL.

DE VORIGEN, ALVAR.

ALVAR.

Zie hier het oogenblik dat ik de gouvernante van Leonore zal kunnen spreken.

ROBERT.

Ik ken dezen man.

DUBREUIL.

Het is dezelfde die het jonge meisje verzelde.

ALVAR.

Hoe! zyt gy het, braave Franschen! Wat wil deze vermomming zeggen?

G

RO-

ROBERT.

De vermomming des ongeluks.

DUBREUIL.

Wy hebben het goed van een' kwakzalver gevonden...

ALVAR.

En gy hebt 'er u van bediend om in Urgel te komen?

ROBERT.

Alwaar de eigenaar ons gevolgd is, en aan wien wy alles moeten wedergeven.

ALVAR.

Een slechte ontmoeting!

ROBERT.

En om de grap te voltooijen, geeft uw zotte rechter, dien ik ingenomen had met myne praatjes, my slechts vier uren om zyne dochter op te wekken.

ALVAR, *uitgelaten van vreugde, Robert om den hals vallende.*

Onverwacht geluk! Onbegrypelyk toeval! Gy zult haar opwekken, gy zult haar opwekken!

ROBERT, *hem naardoende.*

Neen, neen, ik zal haar niet opwekken. Wy zullen van den tyd die ons overblyft gebruik maken, om met een stille trom te vertrekken.

ALVAR.

Gy zult haar opwekken, zeg ik u; en ik zal met haar' vader vooruit een beding maken.

ROBERT.

Elk is hier dol naar de opstanding.

AL-

ALVAR.

Maar gy weet wel dat zy niet dood is.

ROBERT.

Zy is niet dood? Wie?

ALVAR.

Wel, zy, die ik dezen morgen verzelde.

ROBERT.

Dit jonge meisje was . . . ?

ALVAR.

De dochter van den rechter.

ROBERT, *uitgelaten.*

Ja, ik zal haar opwekken! en met glans.

Tegen de wachten.

ô! Gy hebt my een' wreedten angst doen doorbrengen;
maar ik ben in staat om het u betaald te zetten.

ALVAR, *schielijk heengaande.*

Ik heb slechts twee uren nodig om myne schikkingen
te maken.

DRIE- EN- TWINTIGSTE TOONEEL.

ROBERT, MICHEL, DUBREUIL, DUVAL,

LECOURT, DE WAARDIN.

ROBERT *schelt*, *de waardin komt binnen.*

Suiker!

MICHEL.

Waartoe zal ons deze gewaande opstanding brengen?
Wat is het oogmerk van deze nieuwe zotterny?

ROBERT.

Om ons weder in het goed vertrouwen van den rechter te brengen; en ten minsten verlof te krygen om deze stad te verlaten.

DE WAARDIN, *met de suiker.*

Ziedaar voor een pistool.

ROBERT.

Het is billyk, ik moet vooruit betalen: het is algemeen dat men geen vertrouwen meer heeft in een' bedorven man.

Hy betaalt; de waardin vertrekt, en hy neemt de kookpan, die onder de distilleerketel staat.

MICHEL.

Wat wilt gy daarvan maken?

ROBERT.

Brandewyn: dit bevordert de inbeelding.

MICHEL.

Hoe! in den staat, waarin wy zyn! . . .

ROBERT.

Wie my lief heeft volge my. Het beste denkbeeld is dikwyls op den bodem van het glas.

Hy gaat in zyne kamer, zyne makkers volgen hem, en slepen Michel mede.

Einde des tweeden bedryfs.

D E R D E B E D R Y F.

*Het tooneel verbeeldt een kamer, in het huis
van den rechter; het is avond.*

E E R S T E T O O N E E L.

ALVAR, MARGARETHA.

MARGARETHA.

Eindelyk wordt in dit oogenblik de verwonderlyke kunstbewerking volbragt.

ALVAR.

Ik brandde om 'er by te zyn, en gy hebt my tegengehouden.

MARGARETHA.

Ik ken de verliefden: zy zyn levendig, en één onbedachtzaam woord kon de aanschouwers de oogen openen, de toverkracht en onze hoop vernielen. Maar hoe heeft zulk een jong, schroomvallig meisje zich laten overhalen?

ALVAR.

Zy heeft eerst een' sterken tegenzin betoond, om haare eerwaardige voorouders zo naby te zyn.

MARGARETHA.

Ik geloof het wel; voor my, ik zou van schrik gestorven zyn.

ALVAR.

Maar het gezicht der plaats, die niets ongewoons heeft, de stilte die 'er heerscht, de zekerheid van 'er slechts een oogenblik te blyven, en nog meer het verlangen om myn geluk te volmaken, heeft haare afkerigheid en vrees verdreven.

MARGARETHA.

Dus, tegen alle waarschynlykheid, en op het oogenblik dat wy het minst zulks hoopten, heeft de rechter zich laten bewegen voor de eersfemaal van zyn leven!

ALVAR.

En hy heeft een kontrakt vooruit getekend van my vier duizend pistoolen te betalen, als hy zyn woord niet houdt.

MARGARETHA.

Gy zult wél doen het niet uit uw handen te geven; want ik twyfel of gy hem zo gemakkelyk zoudt gevonden hebben, indien hy wezenlyk staat gemaakt had op deze opstanding.

ALVAR.

Voorwaar, deze schiele ontknoping verrukt en verbaast my zodanig. . .

MARGARETHA.

Ik begryp het, en ik deel in uwe vreugd. Ik heb altoos veel van schiele ontknopingen gehouden.

AL-

ALVAR.

Zie, myne waarde Margaretha! 'er zyn geen hinderpaalen, die een tedere minnaar niet vroeg of laat te boven komt.

MARGARETHA.

Dat is het geen ik altoos gezegd heb. De ouderdom heeft ondervinding, de jengd bevalligheid en vlugheid.

ALVAR.

Ook zullen de vaders en voogden altoos vergeeffche pogingen doen. Knorrigheid, wantrouwen en dwang zyn aan hunne zyde.

MARGARETHA.

Men laght 'er mede: de liefde is aan de onze.

ALVAR.

Ondertusfchen moet ik bekennen dat het geval my byzonder gediend heeft. Ik moest deze Franschen ontmoeten, zy moesten het goed van een' kwakzalver vinden...

MARGARETHA.

En de aanstaande fchoonvader genegen zyn om aan mirakelen te geloven. Wel nu, ziedaar u uit de verlegenheid gered. Maar wat zal 'er van deze ongelukkige Franschen worden? Gy voelt wel dat 'er in Urgel lieden zyn die verder zien dan de rechter, en die niet zullen nalaten het bedrog aan den dag te brengen. De rechter, woedende dat men hem om den tuin geleid heeft, zal deze ongelukkigen niet sparen; en het zou my zeer spyten als hen iets over kwam; want, onder ons gezegd, ik hou veel van de Franschen.

ALVAR.

Ik heb met hen deel in het ongeluk gehad; en de dienst dien zy my in dit oogenblik doen verbindt my nog meer aan hen. Ik zal op middelen denken om hen te helpen.

MARGARETHA.

Gy zult 'er op denken? Maar gy moet 'er op het oogenblik op denken; 'er is geen tyd te verliezen.

ALVAR.

Ik voel het wel.

MARGARETHA.

Hen uit te geven voor natuurkundigen. . . Ieder weet dat de natuurkunde haare ontdekkingen nog zo verre niet heeft uitgebreid. Hen voor toveraars doen doorgaan. . . is hen blootstellen aan de woede van het heilig officie. . . Die goede Franschen! die lieve Franschen! . . . Zock, zoek toch een middel!

ALVAR.

Ik beken dat ik 'er geen zie dat voldoet. Doch een woord, eene onverwachte omstandigheid is ons van nut en bepaalt ons.

MARGARETHA.

Begeef u vooral niet in gevaar.

ALVAR.

Welke verdienste zou het weldoen hebben, wanneer men het altoos deed zonder zwanigheden voor zichzelve? Maar ik hoor gerucht.

MARGARETHA, *aan het vengster gaande.*

Daar zyn ze, daar zyn ze! Zy gaan in huis, aan het
hoofd

hoofd van den trein is Leonore, ondersteund door haaren vader; vervolgens de opwekkers, die moedig naderen, omringd van fakkels, en gevolgd van kinderen, fyne vrouwen en de leéglopers van de stad.

TWEEDE TOONEEL.

MARGARETHA, ALVAR, LEONORE, DE
RECHTER, ROBERT, MICHEL, DU-
BREUIL, DUVAL, LECOURT.

ALVAR.

Myne dierbaare Leonore!

DE RECHTER, *met nadruk.*

Ziedaar eene zegepraal, zo luisterryk als die van een' groot' inquisiteur by een auto-da-fé.

ROBERT, *met eene kluchtige deftigheid.*

Men heeft my veracht, thans verheft men my tot den hemel. Ziedaar juist het Spaansche volk: altoos boven het wezenlyke en slechts den indruk van het oogenblik volgende. Voor het overige, ik weet te overwinnen en te vergeven. Groot in den tegenspoed, zedig in den voorspoed, ben ik te gelyk boven de belediging en den lof verheven.

DE RECHTER.

Voor my, ik voeg myn stem by de menigte: ik bewonder en zwyg.

MARGARETHA.

Dit is het beste dat gy doen kunt.

D E R E C H T E R .

Maar zeg my eens, zou 'er toch niet een weinig duivelery by deze historie plaats hebben? Zyt gy waarlyk een onbegrypelyk, ondoordringbaar, onverklaarbaar man?

R O B E R T .

Wel neen, ik ben een landloper, een schurk, een bedrieger, een sprookjesverteller, een man die de vaderlyke droefheid beledigt, een man om aan de justitie over te leveren.

D E R E C H T E R .

Men zeide het, ik heb het geloofd.

R O B E R T , *nadrukkelyk.*

Een man van gewigt, een man van verstand, als gy, op vermoedens vonnisfen! Maar ik vergeef u met de anderen: generaale amnestie!

D E R E C H T E R .

Gy hebt my een' uitstekenden dienst gedaan: ik bedank u.

R O B E R T .

Veel eer, indedaad.

M I C H E L .

Wy willen geen andere beloning dan de vryheid van aanstonds de stad te mogen verlaten.

D E R E C H T E R .

Niet meer dan billyk. Vertrekt, vertrekt.

L E O N O R E .

Hoe! myn vader! zonder de geringste blyk van uwe erkentenis?

DE RECHTER.

Ik heb bedankt.

LEONORE, *half zegt.*

Maar dit is niet genoeg; een geschenk....

DE RECHTER.

Alvar! ik heb bedankt, en dat is niet genoeg. Belast u met het geschenk.

ALVAR.

Zeer gaarne.

MARGARETHA.

Zie, zo maakt men goede huishoudens.

DE RECHTER.

Niet waar?

ALVAR, *Michel eene beurs in de hand
drukkende.*

Ik verlang u niet weder te zien; doch zo het lot der wapenen u naar Urgel te rug voert, herinner u dat gy 'er een' vriend gelaten hebt.

MICHEL.

Hoe! gy wilt dat ik nogmaals...?

ALVAR.

De geschenken der vriendschap vernederen nooit.

MARGARETHA, *tegen Alvar.*

Maar zy zyn verloren, zo gy hen laat vertrekken: zy zullen geen myl afleggen zonder in de handen der Spanjaarden te vallen.

Tegen Michel,

Wacht een oogenblik.

AL-

ALVAR.

Wy kunnen hen nogthans niet hier houden.

MARGARETHA.

Voor al niet; de list zal welhaast ontdekt worden.

ALVAR.

En men zal hen vroeg of laat ontdekken.

MARGARETHA, *tegen Michel.*

Een oogenblik geduld.

ALVAR.

Daar valt my iets in.

Tegen de Franschen.

Morgen zult gy by de Franschen zyn.

DE RECHTER.

Wat fluistert gy daar sints een half uur? Als gy stil praat kan ik niets verstaan.

ALVAR.

Wy spreken over den toestand dezer vyf mannen, en van den uwen. Zy moeten uit uw huis, omdat de inquisitie zich in deze zaak kon mengen. De kerk houdt niet van mirakelen die niet van haar allooï zyn.

DE RECHTER.

Ja, ja, zekerlyk moeten zy myn huis uit.

ALVAR.

Zy kunnen toch ook niet zonder paspoorten vertrekken; en gy zult 'er aan geen onbekenden geven: dit zou u benadelen.

DE RECHTER.

Zekerlyk, dit zou my benadelen, en ik wil niet benadeeld

deeld wezen. Maar wat gaat het my ook aan! waarom hebben zy geen paspoorten?

ROBERT.

Wy hebbenze in onze klederen vergeten.

DE RECHTER.

Dit is alles goed en wel; maar ik zal geen paspoorten geven. Wat duivel! . . .

ALVAR, *den rechter op zyde nemende.*

Hoor.

DE RECHTER.

Wacht, schoonzoon! gy hebt verstand, zo men zegt: schik gy het.

LEONORE, *tegen Margaretha,*

Zou hy hen redden?

MARGARETHA.

Hy hoopt het.

LEONORE.

Zonder myn' vader in gevaar te stellen?

MARGARETHA.

Wees gerust, hy zal alles wel schikken.

LEONORE, *tegen de Franschen.*

Gy hebt my dezen morgen wreed verscbrikt; maar gy hebt het wel vergoed. Weest verzekerd dat onze erken-
tenis u overal volgen zal.

ALVAR.

Ik zie geen zwarigheid om ons op deze wyze van hen te ontslaan. Zy zyn indedaad landlopers, fortuinzoekers.

DE RECHTER.

Het is zeer wel, opperbest! Ziedaar een vonnis dat gerucht zal maken! schryf, myn zoon! schryf.

Alvar schryft, de rechter tekent vervolgens.

MICHEL.

Ik zweer u, Robert! dat, zo wy hier uit geraken, ik nooit weder uw' raad zal volgen. Ik zou liever alleen eene battery aantasten, dan met u iets ondernemen.

ROBERT.

Maar zo mynheer Alvar zyn woord houdt, zo wy morgen by onze broeders zyn, wat zult gy dan zeggen?

MICHEL.

Dat gy ons door onbeschaamdheid in de haven gebragt hebt.

ROBERT.

Ik beken dat ik my wel had mogen wachten van iemand optewekken; nogthans hoe zouden wy zonder deze opstanding gevaren zyn?

DE RECHTER.

Margaretha! laat het piket van de heilige broederschap hier komen dat voor de deur staat.

DERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, *behalven* MARGARETHA.

ROBERT.

Hoe! de heilige broederschap! zou deze jongeling ons verraden?

LEONORE.

Hy zal zo getrouw zyn aan de vriendschap als aan de liefde.

DUBREUIL.

Dat is juist niet zeer klaar.

MICHEL.

Ik geloof slecht te doen door hem te verdenken.

LEONORE.

Braave Franschman! gy doet hem recht.

VIERDE TOONEEL.

DE VORIGEN, MARGARETHA, DE
HEILIGE BROEDERSCHAP.

DE RECHTER, *tegen den officier.*

Volvoer op het oogenblik het vonnis dat gy zult horen.

ROBERT, *verschrikt.*

Hoe! een vonnis!

MICHEL.

Wat wil dit zeggen?

DE RECHTER *leest.*

„Anno, etcetera, etcetera. De rechter van Urgel, verpligt zynde... verpligt zynde... verpligt zynde”...
Waarachtig, Alvar! lees gy zelf; gy hebt een kancelary-schrift dat niet te lezen is.

ALVAR neemt het papier en leest.

„ De rechter van Urgel, verplicht zynde uitspraak te
 „ doen over het lot van vyf onbekende mannen, zon-
 „ der paspoorten; die zich gevonden goederen hebben
 „ willen toeëigenen, en die zich versfiout hebben de
 „ geneeskunst en misfchien ook de toverkunst te beöefe-
 „ nen, konfidererende dat zy zonder bewyzen van Katho-
 „ lykheid bevonden zyn, en nothans hen geen krimineele
 „ misdaad te verwyten hebbende, die hem autorifeert
 „ om hen te straffen, besluit, dat zy, uit hoofde dat de
 „ zekerheid en de voorzichtigheid zulks vereifchen, uit-
 „ gebannen zullen worden. Ingevolge hiervan wordt de
 „ heilige broedersfchap gelast hen tot aan de Fransche
 „ voorposten te brengen; verbiedende wyders gemelde
 „ perfoonen weder op het Spaanfche grondgebied te ver-
 „ fchynen, op poene van arbitraire korrekcie, naar exigen-
 „ tie van zaaken”.

ROBERT, *fil.*

Ik hoop dat wy 'er op eene wyze zullen verfchynen,
 dat wy de justitie niet te vrezen hebben.

DE RECHTER, *tegen de heilige broedersfchap.*

Gy hebt het gehoord, mynheeren! gy zult hen niet uit
 het oog verliezen voor dat zy in de Fransche gelederen
 zyn; en zo zy te rug willen keren, zelfs als zy maar
 onzien, zult gy vuur op hen geven.

MARGARETHA en LECOURT.

Voortreflyk gevonnist!

MICHEL.

Verftand, voorzichtigheid, duidelykheid, alles is in dit vonnis veréénigd.

ROBERT.

Overheerlyk vonnis! Ik ben opgetogen!

DUBREUIL, DUVAL en LECOURT.

Ja, opgetogen!

ROBERT, *tegen den rechter.*

Omdat wy onderworpen en gehoorzaam zyn.

DE RECHTER.

Zy zyn opgetogen! dat is zonderling! Nu, als het naar uw' zin is, ben ik 'er blyde om. Vertrekt maar zonder talmen.

ROBERT.

ô! Op het oogenblik. Kom aan, burgers van de heilige broederschap! marsch! wy volgen u.

L A A T S T E T O O N E E L.

ALVAR, DE RECHTER, LEONORE,
MARGARETHA.

DE RECHTER.

Inderdaad, schoonzoon! ik heb daar gevonnisd als een Salomonnetje. Ik ben fomtyds verlegen als ik myn' griffier niet heb. Het is een man van verdienste, myn griffier.

MARGARETHA, *stil.*

Hy had wel verdienste voor twee nodig.

LEONORE, *tegen Alvar.*

Ach, myn vriend! wat kost het my zyne ligtgelovigheid dus te misbruiken!

ALVAR.

Het kost my zo veel als u.

LEONORE.

Deze Franschen zyn in zekerheid. Voorkomen wy de algemeene geruchten, en trachten wy vergiffenis te verkrygen voor ons bedrog.

DE RECHTER.

Maar spreek toch duidelyker, zo gy wilt dat ik u versta.

ALVAR.

Ik bid u hoor ons.

DE RECHTER.

Wel nu, spreek.

ALVAR.

Ik weet niet waar ik beginnen zal.

DE RECHTER.

Wel, voor den droes! met het begin. Spreek toch. Wat betekent dit alles?

MARGARETHA.

Dit betekent dat uw dochter niet dood was; dat zy zelfs niet eens ziek geweest is, en dat ik het ben die alles beffierd heb.

DE RECHTER.

Wat zyn dat voor wisjewasjes? Heb ik niet by haare begraafenis geweest? Was ik niet by haare opstanding?

Wil

Wil men my hier wat op de mouw fpelden? Houdt men my voor een' zot?

MARGARETHA.

Ja, hy flaat vast op zyn fluk.

ALVAR.

Men zegt u de zuivere waarheid: bevestig de toeffeming die gy my gaast.

DE RECHTER.

Dat is dat gy volftrekt hebben wilt dat myne dochter niet dood was: in dit geval is het kontrakt van geen waarde: haar bruidegom zou haar zonder bruidfchat genomen hebben. Wat duivel! . . .

MARGARETHA.

En zo ik u een middel voorftel om haar een' bruidfchat te geven, zonder dat het u iets kost?

DE RECHTER.

Ik neem het aan, op myn woord van eer.

MARGARETHA.

Geef hem uw ampt: het algemeen zal 'er by winnen, en gy zult fil leven.

DE RECHTER.

Het algemeen zal 'er by winnen? Ik geloof dat gy gek zyt.

LEONORE.

Zy wil zeggen, dat Alvar, veel jonger, de zaaken met meer vuur zal behandelen.

DE RECHTER.

Nu, goed, ik geef hem myn ampt, mits dat ik een gedeelte der inkomsten behoude.

MARGARETHA.

Kom, kom, doe de dingen niet ten halve. De voorvallen van dezen dag zullen ons herinneren dat wy allen een weinig kwakzalver geweest zyn: en wie is het niet fomtyds in zyn leven?

VAUDEVILLE.

MARGARETHA.

De windverkopende artsen zyn
In menigte overal te vinden:
Men wil in stilte elkaër door schyn
Gestaag bedriegen, of verblinden.
Mynheeren! niets is zo gemeen;
Men kan dees waarheid niet bestryen;
Want welk een mensch praalt hier beneên
Niet met kwakzalveryën?

ALVAR.

Rozine, in 't bloeiendst van haar jeugd,
Vleit zich dat twintig jongelingen,
Misleid door haar gewaande deugd,
Toch naar haar liefde zullen dingen:
Maar 't gaat met haar, als, in 't gemeen,
Met meisjes, die zich-zelv' misleien:
Zy wordt bespot van iedereen,
Om haar kwakzalveryën,

MARGARETHA.

Alcestes, reeds stokoud en krom',
 Wil van de liefde wondren vergen,
 Zyn zwakheid en zyn' ouderdom
 Voor 't oog van Aglaé verbergen.

Hy gaat, met waggelende schreên,
 Naar 't voorwerp van zyn liefde vryên,
 Toont haar, in plaats van tederheên,
 Niets dan kwakzalveryên.

ALVAR.

Een slechte knaap wordt magistrant,
 Vergeet zyn vorige handtering,
 Mest zich ten koste van den staat,
 Zodra hy lid is der regering;
 Naauw' is hy in 't bewind getreên,
 Of 't volk, dat hy eerst wist te vleijên,
 Tracht hy nu kunstig uit te kleên,
 Door zyn kwakzalveryên.

LEONORE.

Een ander schynt met veel getier
 Door zucht tot 's lands behoud gedreven,
 Wil by den haard zich d' eerlouwriet,
 Of eigentlyk een ampt zien geven;
 't Geluk loopt zulk een' windhuil meê;
 De man, het doel van zyn benyên,
 Moet weg, en hy verkrygt zyn slaê
 Door zyn kwakzalveryên.

DE RECHTER.

Ik weet ik heb niet veel verstand;
Maar wat is ook daarvan gelegen?
Hoe menig groot officiant
Heeft dit niet eerst ná 't ampt gekregen!
Waarom zou ik dan juist alleen
My door geleerdheid onderscheiën?
Want men regeert het dóm gemeen
Meest door kwakzalveryën.

E I N D E

